

MIRADOR

SEMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

EN QUÈ CONSISTEIX EL PROBLEMA MINORITARI

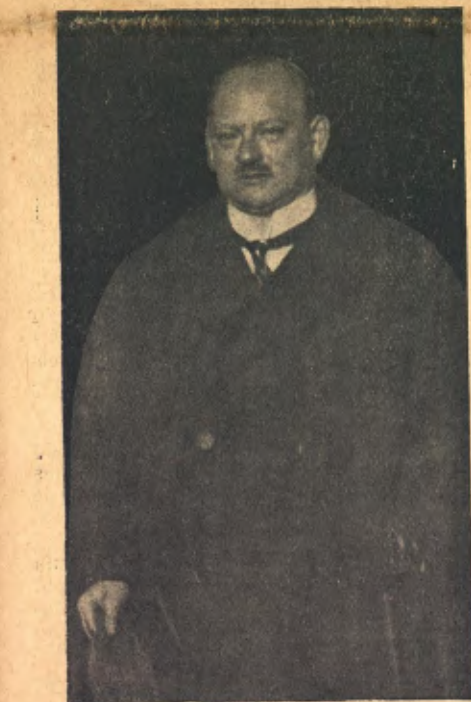
Aquests dies, a Madrid, té lloc la sessió del Consell de la Societat de les Nacions. La capital d'Espanya s'ha vist envaïda de diplomàtics, polítics, secretaris, periodistes i, en una paraula, d'aquell bé de Déu de seguici que porten amb elles les Delegacions dels diferents països, especialment les de les grans potències que no es descuiden pas de pendre la part més important en els debats i polèmiques. La majoria del diaris madrilenys ens arriben aquests darrers dies abillats d'una manera ben diferent, lluint un magnífic vernís d'internacionalisme que els està d'allò més bé. Els corresponents i les agències informatives que serveixen els diaris catalans dediquen gairebé la totalitat de llurs conferències a les sessions del Consell i a tot el que fa referència als més petits detalls referents a les personalitats de la política internacional que el componen.

Tot això vol dir que mai el nostre públic mitjà no havia tingut ocasió de seguir de tan a prop i amb tal profusió de detall l'actuació de la Societat de les Nacions. La sessió actual ha perdut una mica d'interès en assistir-hi una representació anglesa sense cap influència. Amb l'assistència de Chamberlain, i encara més amb la d'un representant laborista, l'actual sessió hauria adquirit molt més relleu.

De tots els problemes a resoldre, el més interessant i el que domina per complet l'atenció del Consell és el problema minoritari.

I què és el problema minoritari? No ens portaria poc lluny el voler ara posar del tot al corrent el nostre lector del què i el com d'aquesta qüestió intrincada. Em sembla que n'hi haurà prou amb exposar les dues tesis que s'acosten més a la veritat i, sobretot, que compten amb un major nombre d'adeptes.

Segons l'una de les esmentades tesis, el problema de què parlem és aquell que té per objecte immediat la protecció dels individus que formen part d'un territori que, naturalment, pertany a una nació determinada, però que va ésser anexas a una altra, després de la gran guerra. Als defensors d'aquest punt de vista, caldria preguntar-los:

STRESEMANN

Bé, i si aquest es el fi immediat, ¿què és el que hem d'entendre per fi mediat, o per dir-ho més clar, definitiu? La resposta, evidentment, no els fóra massa planera. Creiem, però, que la majoria dels que pensen així acordarien que, a la llarga, aquest règim de protecció a les minories ha de servir per a aconseguir, paulatinament i sense entrebancs aparents, la completa assimilació dels territoris i, per tant, dels individus que els habiten, als Estats a què han estat anexats.

L'altra tesi creu que el que cal entendre per problema minoritari és la manera de protegir i assegurar la completa llibertat de totes aquelles col·lectivitats que presenten una comunitat de raça, de religió, de llengua o de costums, diferent de la de la majoria del país en què es troben. Aquesta última tesi és, doncs, molt més àmplia que la primera, ja que no es limita tan sols a la solució dels problemes minoritaris plantejats a conseqüència dels tractats de pau.

Anem ara a donar una ullada, ben lleugera tanmateix, a les incidències a què pot haver donat lloc el problema que ens ocupa en relació amb la Societat de les Nacions.

El problema s'ha manifestat en el si del primer organisme pacifista, en forma de propugnar per la creació d'una Comissió Permanent de Minories en la Societat de les Nacions que hauria de portar a cap una tasca si fa no fa d'acord amb el que hem presentat com a finalitat de la segona de les dues tesis exposades. La primera vegada que la proposició va gosar treure el nas tímida-ment sollicitant ésser tinguda en consideració, fou en 1923 (segona Assemblea de la Societat de les Nacions). El professor Gilbert Murray va cuidar-se'n. La cosa, però, no va passar del terreny de la proposició i podem dir que fins l'Assemblea de l'estiu

passat, el Comitè dels Tres (creat per la resolució de 25 d'octubre de 1920) va continuar exercint el seu únic i absolut control, sense que, oficialment, ningú no hi tingués res a dir.

En la darrera Assemblea, en la sessió del dia 5 de setembre, el ministre holandès d'Afers Exteriors, Beelaerts von Blokland, va obrir el foc, en un discurs en què analitzà

ADACCHI

les tasques del Comitè i les dificultats amb què aquest forçosament havia de topat, traient-ne la conseqüència que la millor solució que podia donar-se era pensar seriosament en la creació de la Comissió Permanent que, en els darrers anys, havia estat el tema d'estudi preferit, en les reunions de la Unió Interparlamentària de la Unió d'Associacions per la Societat de les Nacions i altres organismes pacifistes oficiosos.

La iniciativa del delegat holandès fou secundada en les reunions immediates pel canceller alemany Hermann Müller, per M. Motta, cap de la delegació suïssa i, finalment, per Msr. Seipel en un discurs en el qual va afirmar que «era indispensable que el dret dels homes a declarar-se obertament i impunement com a membres de llur raça, penetrés definitivament dins la consciència de l'Univers i fos sancionat com més aviat millor, per normes de dret internacional».

Els esmentats discursos foren contestats tot seguit pel senyor Zalesky, cap de la delegació polonesa, que ho féu des d'un punt de vista exclusivament polític. Més tard per Ossosky, el ministre txec que ho féu emparant-se en raons d'orde legal o tècnic i, als dos, els va ajudar M. Briand, que va sentar aquella cèlebre afirmació que la qüestió de les minories no ha d'esdevenir una mena de palanca destinada a desllorigar els Governos i a enterbolir la pau.

En acabar-se, doncs, l'Assemblea de la Societat de les Nacions de l'any passat, el problema quedava al damunt de la taula en situació preferent, i amb tota la gent asseguda al seu voltant amb ganes de continuar, ben aviat, la polèmica interrompuda.

Amb aquest estat d'ànim, i amb la mobilització per part d'Alemanya de tots els elements de què podia disposar per a la lluita, fruit d'una acurada preparació d'alguns anys, es va arribar a la reunió del Consell, del mes de desembre, a Lugano, en la qual el canadenc Dandurand va encetar el tema i Stresemann va engegar la lluita que avui encara continua. I podem dir que continua, perquè la reunió de març, a Ginebra, va servir tan sols per a ajornar la discussió fins a l'actual reunió de Madrid, en què havia de tenir lloc servint-li de base el report a redactar pel comitè presidit per Adacchi.

L'esmentat report no modifica pas profundament l'estat actual del problema. Von Schubert, en el seu discurs del divendres passat, el va atacar a fons, posant de relleu que era una cosa feta per sortir del pas. Però Briand va aconseguir què fos acceptat com a base de discussió. És difícil a hores d'ara dir quin serà el resultat de les deliberacions de Madrid. Però el més probable és que la veritable discussió del problema quedarà per a l'Assemblea del mes de setembre.

D'aquí aleshores la situació internacional pot canviar bastant. El triomf dels laboristes a Anglaterra ha estat acollit per l'opinió democràtica internacional amb molta satisfacció i amb l'esperança que obrirà una altra era d'optimisme com la de 1924, i aquest estat d'ànim influirà sens dubte en el problema minoritari com en tants altres.

Això no vol dir, de totes maneres, que la creació de la Comissió permanent sigui cosa de pocs dies. Ja sabem que la Societat de les Nacions tan sols pot pendre acords per unanimitat.

Però qui sap si aquesta saludable reacció democràtica que es comença a observar en l'organisme de Ginebra, pot arribar a adquirir la consistència necessària i obligar a mirar els problemes internacionals des d'un punt de vista més ampli que respongui al vertader esperit de la Societat de Nacions.

Els dijous blancs

SOTA L'ULL DEL TURISTA

El senyor Fernández Flores, un dels escriptors més aguts i intel·ligents de llengua castellana, ha estat uns quants dies entre nosaltres, com enviat especial d'un diari de Madrid, per escriure cròniques sobre els actes inaugurals de la nostra Exposició. El senyor Fernández Flores, com a bon gallec, és un esperit irònic i fet a la seva, i per tant no gaire amic d'embadalir-se davant l'espectacle de les coses, i encara menys de cantar-les en estrofes ditiràmiques i ponderatives. Això vol dir que el seu estil no és un estil apoteòsic ni per a les grans solennitats, un estil «Exposició», sinó tot el contrari.

Barcelona ha tingut uns dies d'alegria sorollosa i d'exuberància primaveral, uns dies de gran «fira» i de Festa Major. Davant dels ulls dels forasters hem volgut mostrar-los satisfets de l'obra enlluernadora de l'Exposició com si fos el mirall de la nostra potència. Fins i tot, els que no han tingut art ni part en el muntatge d'aquest grandios escenari de Montjuïc, per un moment han cregut que en aquesta obra havien conret algun mèrit i han posat en el seu gest un aire d'orgull i de vanitat perfectament humana. Els barcelonins ho fem així!

En les converses els ciutadans i especialment les ciutadanes, han estat també un llenguatge adequat a les circumstàncies. Això és, un llenguatge de gran gala. Les boques han anat plenes d'epítets hiperbòlics i la febre de l'engrescament ens ha fet arribar gairebé a la superstició. Estem tan satisfets de tenir la clau de l'èxit a la butxaca, que ja no ens queda cap més remei que anar-nos-en a passejar.

El senyor Fernández Flores, amb la seva figura de pardal i amb el seu ull observador i maliciós, ha vist el nostre panorama i totes les manifestacions de la nostra magnificència o de la nostra vitalitat. Després, per no repetir el que tothom diu, sense gaire esforç ni originalitat, ha escrit des del seu diari que l'Exposició de Barcelona era una cosa que de tan extraordinària costava d'explicar. I que el que calia era veure-la. Nosaltres pensem igual que el senyor Fernández Flores i que l'Atracció de Forasters. Cal veure l'Exposició de Barcelona, perquè costa d'explicar.

Aquesta opinió del senyor Fernández Flores no ha estat, de totes maneres, tan absoluta que no li permetés de fer alguns comentaris sobre alguns aspectes de la nostra Exposició. Ha dit, per exemple, que l'arquitectura de Montjuïc no estava malament, però que ell hauria preferit que en lloc d'una repetició i una reproducció d'estils hagués estat una revelació d'un estil nou.

Un estil nou. Meravellós. Nosaltres també hauríem preferit un estil que hagués immortalitzat a través dels segles aquest moment brillant de la nostra ciutat. Però ja ens hauríem guardat, com d'escaldar-nos, de dir-ho a ningú. Si el senyor Fernández Flores sabés el mal que ha fet a Barcelona l'arquitectura amb pretensions genials, segurament que també seria del nostre parer.

Es massa a la memòria de tots aquells temps en què somíavem tenir una arquitectura d'estil català, i és encara massa de pedra picada la plasmació dels nostres somnis perquè no vulguem evitar, amb totes les forces, una reincidència. El Palau de la Música Catalana, l'Hospital de Sant Pau, el Temple de la Sagrada Família i una infinitat de xalets i cases de lloguer habitades per la nostra vanitosa burgesia són els testimonis vivents — i tan vivents — de les nostres pecaminoses ansies d'originalitat.

Penseu per un moment el que hauria pogut ésser, per exemple, una Exposició com la de Montjuïc confiada a la inspiració del geni de l'arquitecte Gaudí. Una mena de Parc Güell de proporcions descomunals i dantesques. Llavors si que en vindrien de turistes de l'estranger i de més enllà i tot.

Per aquesta vegada, ja ens perdonarà el senyor Fernández Flores que prescindim de l'arquitectura nova i original i ens contemtem amb uns quants palaus i palausets d'un estil neoclàssic, barroc o renaixement més o menys ben imitat. L'arquitectura és una cosa massa immortal per a solmetre-la a certa classe de jocs i velleïtats.

Ho sabem per experiència.

A.

MIRADOR INDISCRET

Direcció única

Al Palau Nacional, uns guardes col·locats especialment tenen cura que el públic visiti les meravelles artístiques que hi ha exhibides, portant sempre una sola direcció. L'altre dia, una família barcelonina visitava el Palau. Uns quants varen passar per una de les sales un xic de pressa i, en ésser a la següent, varen esperar els altres que s'havien entretingut.

Els retardats varen explicar el motiu de l'entreteniment:

— No heu vist un Grecos que hi ha en aquesta sala?

— No — varen contestar els altres.

— Doncs no us els deixeu perdre, que valen la pena. Aneu-hi. Ja us esperarem.

Els que no havien vist els Grecos varen tornar enrera. Però en anar a entrar a la sala, un guarda, molt amablement, els va vedar el pas. Impossible retrocedir.

Els varen explicar-se.

— És que ens han dit que en aquesta sala hi havia els Grecos...

— Lo siento infinito, señores, pero no puedo dejarles pasar. Si hay los Grecos, llámenlos, pero volver atrás, de ninguna manera.

Un títol del "Ciero"

El Noticiero del dijous passat posava com a títol d'un telegrama de Lugo, amb títuls bastant grosses, *La estupidez de los campesinos*.

Aquesta «planxa» gairebé recorda allò de «afortunadamente los coches eran de tercera», del Brusi.

Sort que el Ciero es ven poc fora de Barcelona.

Ceràmica

Parlava una bona senyora i deia:

— Veu aquesta medalla?, doncs l'he comprada al carrer del Bisbe, en aquella casa que venen objectes de culte: és a dir, ceràmica.

Ceràmica, de cera: bona etimologia! Veïam si dels capellans algú en dirà ceràmics.

Ara com ara només sabem d'un regidor de Badalona que es pensa que els capellans són la raça llatina.

Una cosa és l'esport i l'altra la diplomàcia

En Fina, l'elegant repòrter esportiu, anà el passat dissabte a rebre, a l'estació de França, els jugadors alemanys de rugby.

En havent-se aturat el tren, el primer passatger en baixar fou un senyoràs vermell de cara, ros, cap-quadrat, amb una cicatriu a la galta dreta.

— Aquest és un dels jugadors! — va pensar En Fina.

Es dirigeix decidit vers ell i li pregunta:

— Alemany?

L'interpel·lat contesta que sí.

— Parlez-vous français?

— Mais, oui!

En Fina està salvat. L'èxit de la informació és segur. Mostra el carnet d'El Mundo Deportivo i, a raig seguit, dispara l'interviu:

Vol dir-me la seva impressió respecte del partit de demà?

L'alemany somriu:

— Jo no sóc jugador. Jo sóc un dels delegats de la Societat de Nacions. He vingut a Barcelona de pas cap a Madrid...

Falsa interpretació

Cap allà l'època de l'altra Exposició, el Sr. Robert Robert fou obsequiat, pel Sant Pere que llavors feia de Sant Pere, amb el títol de marquès de Robert.

Com qualsevol, estava contentíssim del seu títol. Un dia que parlava amb un masover seu, aquest li deia «Don Roberto» i, cada vegada que s'ho sentia dir, el noble deia, insinuant:

— A Barcelona em diuen «marquès».

Al cap d'unes quantes interrupcions d'aquestes, el pagès respongué de tota bona fe, amb ganes de tranquil·litzar-lo:

— I no s'hi enfundi, home; deixi's dir.

Vigila, cosí, vigila...

Durant el discurs del final del sopar de la Bernat Metge, algú va notar que una de les cortines del saló es removia d'una manera sospitosa. Hi hauria algú amagat?

Evidentment. Més tard es va descobrir que allà darrera hi havia un agent de vigilància. Algú ho va dir a En Cambó.

El mecenes va desaparèixer per uns instants i hom el va veure parlar amb el personatge de darrera la cortina.

— Què ha estat això? — van preguntar després a En Cambó.

— Sí, era un agent — va contestar aquest.

— Per cert que és cosí meu. Jo el vaig col·locar a la Policia...

Nosaltres, els clàssics...

Un cop acabat el sopar de la Bernat Metge, va aparèixer un fotògraf amb la màquina i amb el propòsit, naturalment, de fer un retrat dels assistents.

Hi hagué una gran remoguda d'humanistes per tal de col·locar-se escalcintment davant de l'objectiu. En Pere Coromines va agafar pel braç a En Sagarra, i li va dir:

— Posem-nos de costat. Ens fa l'efecte que si tornessin els clàssics vindrien més aviat amb vos i jo que no pas amo tota aquesta gent...

I d'un gest de la mà va assenvalar l'ensopit conjunt de savis i de professors.

La màgia de les paraules

El poeta florallesc Mn. Jaume Collell, arribat a una patumitat gloriosa, agreujada amb un hompatge, va estar malalt, no se sap si d'una i llatina mal paida.

— I doncs, canonge, què ha estat això? — li preguntava un.

Els metges diuen que he tingut un emfisma... Eh quina paraula més bonica? Emfisma. Li dedicaré una poesia.

El taumaturg del dia

Un que ha vingut de San Sebastian ens reporta aquesta anècdota actualíssima:

En una tertúlia, un dels presents diu al cèlebre doctor Asuero:

— Al segle XVI, a vostè la Inquisició l'hauria cremat.

— Fugi, home — respon el doctor Asuero —. No veu que hauria curat la gota de Felip II?

Apassionaments geogràfics

Pel temps que el Dr. Aleu parlava a casa nostra (vingut de llunyes terres), van mostrar-li uns mapes fets a Barcelona per la Mancomunitat.

Va elogiar-los, però només va fer una petita observació:

— No sé per què els han fet amb el meridà de Greenwich, tenint-ne com en tenim un a la Conreria.

El Dr. Aleu era un home eminent, aleshores.

Quina llàstima!

Abans de començar a restaurar (?) el retaule dels Pellaires, el senyor Galofre Oller, que en sa vida havia fet sinó pintar detestables subcromos, va anar a trobar un amic nostre que compta en la seva vida unes quantes restauracions realitzades, i li va demanar si els retaules es restauraven a l'oli o a l'aquarella.

— A l'aquarella, home — li va contestar el restaurador.

Després, en explicar-ho, afegia:

— Almenys així podrem rentar-lo quan convingui.

Sembla, desgraciadament, que el senyor Galofre Oller es va informar per algun altre cantó i ha usat la pintura a l'oli, que no era el procediment indicat, tampoc.

Els guarniments equívocs

Processó de Corpus. Uns religiosos francesos han guarnit uns escolanets d'una manera original: els han disposat en tres grups, un vestit de blau, un de blanc i un de vermell; el roquet de tul finíssim, porta unes cutes de conill imitant pell d'ermíni.

Una senyora que contemplava la processó des d'un balcó del palau Comillàs, exclamà en veure'ls:

— ¡Ay qué monos! Parece un desfile de modelos de casa Rosario Pi...

Per als que no ho sàpiguem, aquesta acreditada modista no es dedica pas als vestits, sinó als dessous.

Els meteoròlegs, però, no han registrat cap pluja de sofre.

Crits de Rambla

Vostès hauran sentit més d'una vegada aquests homes que venen coses pels carrers:

— Palillos para los dientes!

— Barajas finas, barajas!

— La «Desesperación» de Espronceda, por diez céntimos...

— Anillos de goma para llevar bien sujeto el varillaje del paraguas!

Doncs bé. L'altre dia un home que fins ara havia venut *Guías de Barcelona* protegint En Merino, ex-oficial de la Guàrdia Urbana, es va dedicar a vendre anelles per als paraigües i sense voler va juntar les seves crides, la d'abans i d'ara, i deia amb l'astorament de tots els que passaven:

— La Guía de Barcelona para llevar bien sujeto el varillaje del paraguas!

Dibuix inèdit de XAVIER NOGUES

(Col·lecció A. López - Llausàs.)

Colibrins

L'eco que sota l'epígraf *El Stand de Mme. Colibri* publicàvem ja fa dos números ens suggereix una altra anècdota colibrina. El lloc de l'escena era a Madrid, en un estanc de la Carrera de San Jerónimo. Un client molt amic de l'estanquer li explicava les glòries i faccides dels seus anys de guarnició a Catalunya. Nosaltres obriem unes oïdes d'emissió receptora monstre i ens entreteníem a escolir cigars que no havíem d'adquirir, perquè no som fumadors. Aquell client, probablement un oficial retirat de l'exèrcit, explicava les aventures d'una setmana de maniobres per la costa. «Portàvem, deia el brau oficial, un poeta català que era muy gracioso; una bestialidad; figura't que s'acabava un porró de vi d'un sol trago i fent tota mena de ganyotes. Se llamaba... ¡Qué nombre tan chocante!... Se llamaba... Colibri... Colibri...»

...¿Cómo dñante se llamaba aquel tio...? Colibri... Colibri... ¡Ah! eso es: Colibri-Tapaja!

Ha existit, efectivament, un poeta, ja oblidat, que es deia Coll i Britapaja.

La fe de les velletes

Cosa admirable, la fe cega! Preguntaven a una velleta d'Olot, assídua als sermons, com havia anat el d'aquella tarda de diumenge.

— Ah! molt bé: en sabia molt.
— I, què va dir?
La vella que sí que va respondre:
— No ho sé: se les havia amb la religió.

Que no badin els editors

Diumenge al matí. Parròquia elegant. La Concepció. Missa d'una. Tothom paga la seva cadira i es lloguen molts reclinatoris. Molta gent ni pagant no pot seure. Tot plegat fa un brogit d'empentes i de gernaç. Hom estossegua. La devoció es veu clar que no fa perdre l'obligació a cap del senyorivols concurrents d'aquella hora.

I puja a la trona un predicador. Ningú no s'hi fixa de primer; però la seva veu s'infla poc a poc i talla la massa de xiu-xius i tossetes.

Escolteu l'exordí:
— Què és l'Eucaristia? L'Eucaristia no és un mineral — i anava ascendint pels regnes de la natura. És un procediment retòric com un altre, i no dubtem que aquesta vegada va produir un gran efecte.

Que no badi En Casullera! Que miri de saber què és; val la pena d'encarregar-li la redacció d'un llibre d'anar a missa, d'aquells de cantell daurat i pell xarolada.

Invents enginyosos

Un boig a B*** ha inventat una bicicleta per les pujades. Vegeu com argumenta el fonament científic del seu invent:

— ¿Per què corren sense esforç les bicicletes per les baixades? Doncs, perquè la roda de davant va més baixa que la de darrera. Essent així, és fàcil de concebre com haurà de ser la bicicleta de pujar costes: n'hi ha prou amb fer-ne una que tingui la roda de davant ben baixa i la de darrera ben alta: per les pujades correran amb la mateixa velocitat que si baixessin.

No menys notable és la invenció d'una arada, feta per dels hostes d'un sanatori dels voltants de Barcelona: porta al mantí una estàtua del Sant Pare: «Imagíneu-vos — diu el boig — afegint al pes de l'aparell tot el pes de l'Església Romana, quin solc més fort que ha de fer!»

La qüestió Benavente

En Benavente diu que qui li ha fet més mal a Barcelona ha estat el corresponçal del diari de les beceroles, home amargat i atrabiliari, que, per tal d'indignar-se'n, tot era escriure: «A Barcelona ningú no va a veure les obres de Benavente.» «Sembla mentida que els teatres, quan fan Benavente, estiguin buits.» «Aquests barcelonins, donant prova de mal gust, menyspreen la figura de Benavente.»

Déu nos en guard de certs amics.

Traduttore, traditore

El senyor X*** va anar a França, i, per ésser més exactes, a París. Era un bon amic de la taula, de manera que un company seu de la penya de l'Equestre va recomanar-li sobretot que no deixés de demanar una mena de cargols, a la moda d'un cert restaurant.

De tornada, el senyor X*** volia inflar la cara del seu conseller.

— Poca-vergonya! a França no n'hi ha de cargols!

— Però, què vas demanar?

— *Malepeste!*

— Com?

— *Malepeste!* en francès vol dir cargols.

Van discutir i es van jugar diners. L'un deia que dels cargols se'n deia *escargots* en francès, i l'altre *malepeste*.

Van fer venir el diccionari.

— Veus? *Caracoles*: *Escargots*.

— Tots dos tenim raó, noi — va fer l'altre; mira, més enllà posa: *malepeste*. Jo m'havia fixat només en aquesta traducció.

Havia llegit: «Caracoles!» interjecció, que en francès equival a *Malepeste!*

Si voleu saber què és, aneu a l'Equestre. El coneixen per En *Malepeste*.

No val a badar...

L'altre dia En Carles Capdevila rebé un paquet contenint un llibre. Dubtà un xic a obrir-lo perquè estava adreçat al «Senyor Josep Capdevila» i probablement no l'hauria obert si a sota no hi hagués hagut «La Publicitat», Plaça de Catalunya, 3. Doncs, no hi havia dubte. Es tractava d'una petita confusió de nom i En Capdevila obrí el paquet.

Es tractava en efecte d'un llibre. Una novella, en català, del senyor Guardiola Cardellach. En Capdevila va girar el primer full i quina no seria la seva sorpresa en llegir: «Al meu distingit amic i company Angel Samblancat, afectuosament...»

Ara, és clar, estem en el dret de pensar que l'Angel Samblancat haurà rebut un llibre dedicat «al seu distingit amic Josep Capdevila.»

El Consell de Cent i el Trentenari

Sóm al Consell de Cent. Dos consellers ploguts del cel ens acompanyen per tal de fer-nos veure les reformes que l'edifici acaba de sofrir. Sofrir és una manera de parlar, perquè en aquestes reformes no hi ha gué sofriment, sinó gaudir. Ben diferent d'altres llocs, on les reformes foren sense gaudir, si bé dirigides per un gaudinà—ter-

conserva la seva policromia antiga, ens ho assegura:

Es — CRI.

Ba — NIA

(Que per molts anys!)

Una finestra gòtica, del primer període, la qual havia estat mutilada, ara fou refeta com cal. Deu premià tan bona acció, bo i permetent que els nostres bons amics els arquitectes restauradors descobrissin un magnífic enteixinat amb exquisida decoració policroma i daurada, obra d'estil renaixement, però pintada en ple goticisme. Agustí Duran descobrí pel seu cantó l'autor i la data d'aquesta preciosa decoració: Pere Arcanya, 1401. (Sorpresa. Són permeses totes les conjectures i s'obre la investigació.) Endavant.

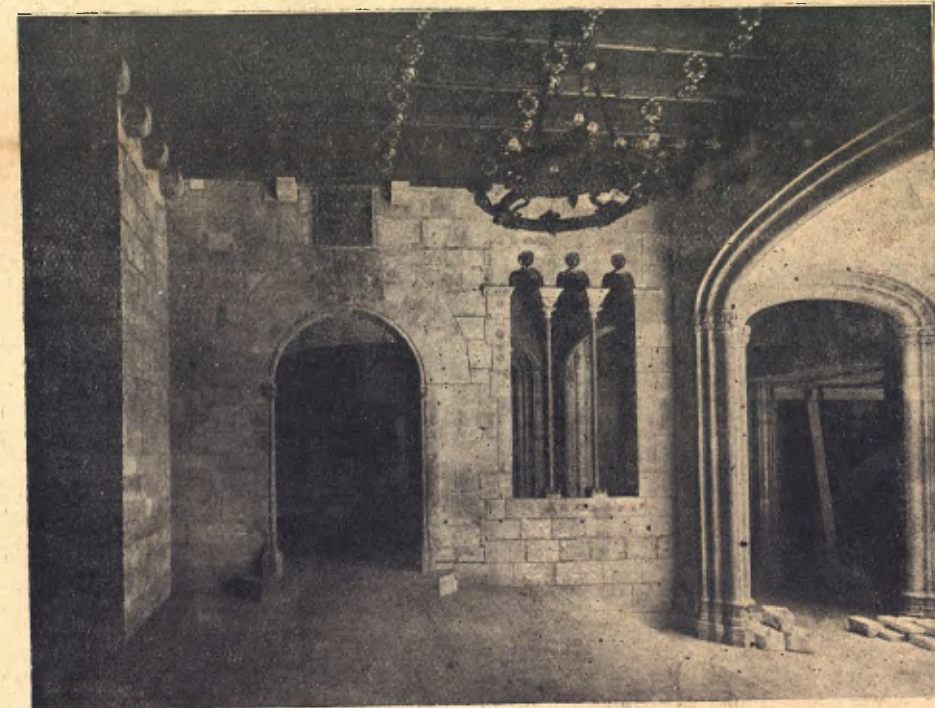
A l'altra banda del pati, noves descobertes. En un embull d'embans i parets sobrevingudes, una oficina de data mil·lenària, la qual oficina ningú no sabia per què servia. En aquesta oficina uns armaris amb pols, paperam arconat i rosegons de pa. Al davant dels armaris, una taula amb un quinquè sempre encès, perquè el catau és sense llum natural. Com que tampoc no hi havia ventilació, hom hi col·locà, assegut en una cadira de boga, un empleat hipocondríac i sense afaitar, les funcions del qual ningú mai esbrinà. S'hi trobava des del temps que els avantpassats de Planes i Casals tornaren de les Croades. No hi havia manera de desallotjar aquest zelós funcionari:

tones d'expedients, mà de ferro, ires dels déus, llamps i trons i pedregades, tot fou debades. El funcionari sense afaitar restava impertèrrit, arrelat d'interessos creats i de drets adquirits. No en sortiren fins que a Agustí Duran li ocorregué la idea lluminosa de no insistir més i de començar tantmateix les obres d'enderroc. En penetrar

L'escala del Trentenari

rible gaudinà, més genial encara que l'arquitecte del temple de la Sagrada Família. Quelcom serà perdonat als consellers ploguts del cel per haver-se volgut assessorar en bons arquitectes, abans d'empendre reformes a la casa. Florensa, Falguera i Vilaseca foren els tres fisonadors de la reforma, i Agustí Duran i Santpere el consiliari.

Al vestibul gòtic de l'escala nova ha estat descobert un enteixinat

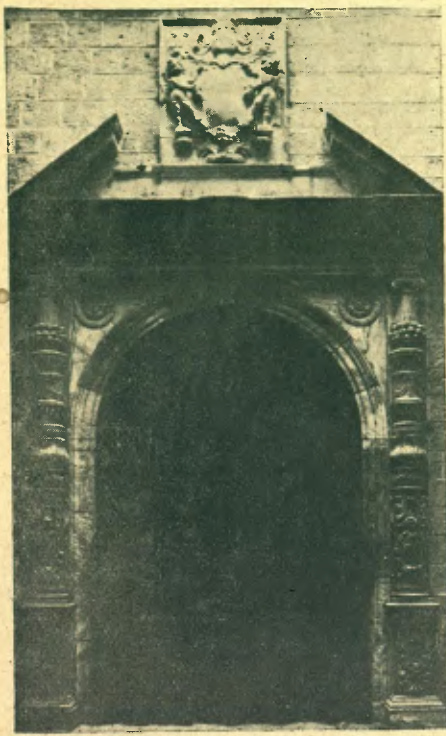
Que per molts anys, perquè la reforma és bona. I això que hi ha de tot: restauracions, construccions i decoracions modernes, i àdhuc descobertes arqueològiques. Aquesta gent ens ha fet un Consell de Cent nou i més gran, sense, però, llevar-hi res de l'antic.

En la façana gòtica ha estat refeta la banqueta dels cavallers i acabada la part superior. (Molt bé!) En l'interior, en el pati, hom llevà les roïns vidrieres que tapaven les arcades de la galeria ogival, la qual ha recobrat una elegància que no li coneixíem. També ha estat llevada la vidrierota i el fustam de mala mort que sabotejaven el gran arc rebaixat de mà esquerra, ço que és molt encertat. També aquest arc resta feliçment resuscitat. Enllà d'aquest arc foren descobertes una sala del Trentenari Vell i la seva Escribania. Un bell escut de pedra amb les armes de la ciutat, el qual encara

l'aire i la llum del primer esvoranc el zelós funcionari morí de pulmonia senzilla. Darrera l'armari hom descobrí portal i finestres de finíssima escultura renaixent, fris d'epigrafia barcinonensis, treballs d'Hèrculi i força senatus populusque. Després, un ric portal més gravat, del segle XVI, i bells arcs de superba escultura casetonada en els intradossos. En el sostre aparegué un meravellós artesonat, comparable al de les Llotges de Llevant i de Ponent del Pati dels Trangers de cal senyor Rubió Bellver (Joan), i un segon enteixinat com el de Pere Arcanya (ovació delirant). En resum: ací fou possible de refer fàcilment la llotja del Trentenari Nou.

Al defora de la Llotja els tres arquitectes susdits construïren l'hall de l'escala monumental, amb galeries superiors obertes, tot molt ric i noble (felicitacions efusives). En

el plafó principal d'aquesta escala destaca un robust escut barroc de Barcelona, el que hi havia antany al Portal de Sant Antoni, al dessota de la finestra on hom issava la bandera de Santa Eulàlia quan els exèrcits catalans eixien en campanya (emoció). En les parets, tapís al·lusiu a la fira del vidre que féu cèlebre Barcelona; més endavant penjaran temes que el tapisser Aymat teixirà segons cartons del senyor Feliu Mesures. La galeria ha d'ésser pintada per Josep Maria Sert (molt bé; molt bé). Una estàtua de bronze daurat, obra del mai prou alabat Josep Llimona, evoca el Sant Miquel que habitava en l'immediata església municipal de Sant Miquel, la qual els avantpassats de Planes i Casals distribuïren per fer en son lloc cases de lloguer (Déu els

Una porta plateresca descoberta pels restauradors i que avui dona entrada al Saló de Cent

hagi perdonat!...). Una rica aranya barroca, de bronze daurat, obra dels grans metal·listes Corberó (hom se lleva el capell), arrodoneix la decoració d'aquesta escala monumental.

Pugem-la? — Pugem-la!

A dalt, el vell vestíbul de columnes d'estil bassegòtic fou destruït per a descobrir les estructures gòtiques que ocultava, les quals hom ha restaurat perfectament (aplaudiments). Una escala de marbres foscos, obra severa i principessa comunica la planta baixa amb aquest primer pis on hi ha el memorable Saló de Cent. De seguida l'escala dona a un vestíbul i aquest a la sala de les Cròniques, refeta ara en el mateix estil neoclàssic de l'escala de marbres foscos, marbres que ací també dominen. Bons mobles, simples però rics, obra del terrassenc Badrines (que sigui enhorabona). Tothom palpa els mobles del senyor Badrines i tots ens convencem que són de debò. Els plafons i el sostre són decorats en grisalla sobre argent pel gran Josep Maria Sert, al qual desitgem molts anys de vida per a poder fer tan bones obres. Aquesta decoració és una glosa hiperbòlica, tonitruanta, terrabastallanta i encara més (visques, hures i capells enlairats). Aquesta sala fastuosa serà com una sala de passos perduts del Consell de Cent, amb el qual comunica per mitjà del portal barroc del Nou Trentenari, el mateix que abans es trobava a la planta baixa, obrint l'oficina d'expedició de cèdules, aquestes cèdules que ara hom diu si encara seran més valuoses (*muy bien! bravo! bravo!*).

Acabem la visita del palau del Consell de Cent per les sales, despatxos i vestíbuls de la part del davant, on el Batlle rep. Es troben a mig decorar, per mà de Joan Llongueres, qui s'hi llueix de debò. Tothom s'en felicita i la reunió es dissol, convençuda que el Consell de Cent ha millorat de casa — i encara gràcies.

JOAN SACS

TALENT I ADMINISTRACIÓ

Un crític que, per cert, té el que se n'acostuma a dir «molt nas» en coses de literatura, em deia l'altre dia: «L'escriptor més escriptor — ja m'enteneu — que tenim avui a Catalunya és Josep Pla. Però, al mateix temps, és l'home que sap menys d'administrar el seu talent.» Em va fer rumiar. ¿Es que hi ha algú que sapiga administrar bé el seu talent? Sembla que sí.

Aleshores, per correspondre, vaig explicar-li la d'aquell escriptor alemany, que fa així:

Un escriptor alemany escriví una vegada un bon article, un article insuperable, un article que, ell almenys, no es veia amb cor de superar. I l'envià a una redacció, a la redacció, diguem, d'un diari del matí que es deia *Albada*. L'hi publicaren i el cobrà. Després d'un cert temps i no veient-se amb cor, com ja hem dit, de superar el seu article, en canvià el títol i el tornà a enviar al mateix diari. *Albada* el tornà a publicar i l'escriptor el cobrà altra vegada. Al cap d'un quant temps, encara hi tornà, i després hi tornà — cada vegada canviant el títol — fins a set vegades. A la fi, avergonyit ell mateix de cobrar-lo per vuitena vegada, decidí enviar-lo — canviant-li, també, naturalment, el títol — a un diari de la nit que es deia, posem *Vesprada*. I el famós article aparegué de nou, i l'autor el tornà a cobrar. Però l'endemà al matí el demanaven al telèfon, i quina no fou la seva sorpresa en sentir que el redactor en cap d'*Albada* li deia, amb uns grans crits: «El que heu fet amb nosaltres és una porqueria, una cosa que no mereixem de cap manera!... Enviar, justament a *Vesprada*, un article tan meravellós!... És un article així el que jo hauria volgut de vos, alguna vegada, per al nostre diari!...» — J. A.

L'APERITIU

Marbre i cristall. — He vist al marge de la pirotecnia vespéral de l'Exposició els rectangles silenciosos del pavelló alemany. Aquest pavelló s'ha de veure amb poca llum, per això la nit és potser l'hora més recomanable al visitant que vol treure un suc delicat de les coses.

En el moment en què jo contemplava aquesta invenció geomètrica, havien arconat les taules i les cadires, i els guardians defenien l'entrada. Malgrat això vaig poder veure perfectament la nova instal·lació, la vaig veure d'una manera molt més precisa, que si m'hi hagués passejat còmodament, o si hagués creuat les cames en el repòs de la cadira, amb els ulls penjats a unes arracades veïnes, i amb les pessigolles d'aquella miqueta de bigoti blanc i fonèdics que deixa damunt dels llavis un glop ben administrat de cervesa.

El pavelló tot és de marbre gris i de cristall lleugerament opac. No hi ha ni una motllura, ni una fantasia, ni una corba, tot són angles rectes, superfícies polides, geomètrica lluentor. El cristall té una transparència de beguda àcida molt aigualida, les coses de l'interior són vistes com a través d'un desinfectant. Hi ha dues grans piscines de líquid moribund, una aigua que sembla un vidre estovat ple de larves invisibles; i una sola gran estàtua com única decoració; els plecs d'aquesta carn nua de la figura de pedra són una successió de ganyotes indolents, asexuals i miserables. Els braços i els peus de les cadires, tot un art simplíssim de níquel, fan pensar encara que un no vulgui en els laboratoris medicals.

Ara imaginem-nos tota l'anarquia de color, tota la fisiologia de ventall i d'ombrells romàntica i tot el paper retallat i pintat dels escenaris, que hem patit amb el cor des de l'hora que ens varen posar en aquest món. El passat ens aparta d'aquesta clínica de rectangles purs, però una mena de sentit nou, que no sabríem definir, però que existeix en nosaltres mateixos, ens arrapa els ulls als cristalls i al marbre en diabòlica proporció, i ens fa pensar que aquest pavelló alemany és potser la cosa més aguda, més sensual, més «apassionant» de totes les coses que hem contemplat aquesta nit de juny.

Litúrgia. — Són moltes les persones que surten meravellades de la gran parada arqueològica que es pot admirar en el Palau Nacional, alguns amics sembla que ara descobrixen aquesta gran pompa de tapissos, aquestes inapreciables joies litúrgiques dels temps medievals. Jo confesso que aquestes coses m'han impressionat profundament tota la vida. Duc a la memòria ben catalogats alguns reliquiaris al·lucinants, algunes meravelles d'art torturadíssim i de riquesa desconcertant. A les catedrals del món, i a les catedrals nostres, encara hi ha molta excel·lència incorruptible. Dels vells monestirs s'han salvat joies, que ara són a la presó de vidre dels museus, aguantant la imperitnència profana de tots els ulls, el ramat descolorit que amb una misèria de diners va adquirint miquetes de cultura.

Totes aquestes grans obres antigues són la riquesa desvergonyida d'un món apagat, però no tan apagat com sembla. La dramàtica opulència d'aquests tapissos i d'aquests missals està plena de les intencions més deslloragades dels més àcids esgarips, una barreja monstruosa de carn i d'esperit, i una «modernitat» que crema; els colors són tendres, l'or sembla que sigui a mig fondre...

I això era fet en una època de carrers estrets, de cases sense aigua corrent i de sabates sense «Philips». No hi vol dir res, avui dia el calcat en sèrie, complicat de costures i de soles, substitueix les grotesques sandàlies dels desesperats plens de paràsits, però el peu és el mateix, entropessa de la mateixa manera. En les pintures d'un missal del segle XI hi ha les ganyotes i els somriures de 1929. És la venjança de la tradició, és aquella unglada d'or que ens deixen a l'esquena els monestirs cremats. Aquesta unglada no la podem dissimular, no l'amaguen els maillots que s'exhibeixen a les platges més acreditades fetes amb aigua de Matisse i amb sorra de Picasso.

Jardins. — La Font del Gat està una mica abandonada. La gent tremola davant dels caramels lluminosos de les fonts monumentals, davant de la pura «atracció»; la novetat xucla els nervis i les mirades, l'imatge és irresistible, magnífica. Però els jardins i els recons solitaris dels jardins, i allò que es veu entre les branques!...

Al món hi ha arquitectures vegetals perfectes, agrupacions de troncs i fulles d'un prestigi triescular. Hi ha els jardins del gran turisme, però aquests jardins de Montjuïc, aquests arbres que ja són arbres de deua, una mica ordenats i una mica desordenats, aquestes pèrgoles úniques, aquestes roses singulars que encara respiren un aire trinxat, un aire que encara té gust de barriques i xemenies i abraçades clandestines. Aquests jardins són els més vius, els més enrossinvolats, els més embriagadors del món. Són uns jardins antiarqueològics, amb uns xiprers que no es donen vergonya de les figures irregulars, d'una etzavara ancestral «que encara l'hi deixen estar», d'una ginesta absolutament desvergonyida, delicadament democràtica. I aquests jardins de l'Exposició són el marc, un si és anàrquic un si és baladrer, del tapís més meravellós que es pugui veure.

L'Exposició, encara que els cronistes del *Gringoire* i encara que els xovinismes més imbecils diguin el que vulguin, és un esforç enlluernant. Ara que la part més bella de tot plegat, és allò que es veu precisament enllà de l'Exposició, entre aquestes troballes celestials de fulla verda. És la monstruosa fermentació de boires i de pedra, en un cap al tard del mes de juny, entre calentes i blaus rabiosos, entre xemenies i teulades, i muntanya i aigua de mar, és això que nosaltres ho anomenem amb el nom simple de Barcelona i que vol dir la raó de tot, la redempció de tot, la gran alegria de tot...

JOSEP MARIA DE SAGARRA

L'engreix internacional

Madrid cosmopolita

Fóra suficient la presència de Briand per a donar a Madrid un to distint. Però és que, a més, no hi manquen altres grans figures polítiques estrangeres que, per bé que Madrid segueixi essent *castizo*, li fan certa polida gentilesa ginebrina. Per a atorgar aquesta fesomia especial al poble de Madrid, val tant la presència de Briand com l'absència de Chamberlain.

Per a un madrileny dels del carrer d'Alcalá a quarts de set de la tarda, el veïnatge amb Politis, Zalesky, Bethlen, Scialoja, etcètera, té la mateixa virtut engrescadora que representa, en la ciutat, el bar Pidoux, on gairebé ningú que vulgui viure a l'hora s'atreveix a demanar cafè amb llet i que és la contrapartida de «Molinero».

Ni per afany reclamista, ni per minsa voluptat verbal hem establert aquesta comparança. Molinero i Pidoux són, autènticament, els dos pols entre els quals es mou avui el corrent vital del Madrid que estatja la Societat de Nacions.

Adhuc podria dir-se que són els dos extrems representatius de la prosperitat madrilenya. Perquè cal tenir en compte que el bar internacional, amb la seva llista ben arreglada i nodrida, de begudes rares i exòtiques, no ha pas perjudicat el guany que procura al cafè clàssic el remoreig d'aurat de l'abellar abellit.

La qual cosa, en la seva simplicitat, esdevé un símbol.

De la mateixa manera podríem dir que l'actual coincidència de tants esdeveniments internacionals són una mena d'engreix de la vida madrilenya i — estenent el concepte — de la vida nacional.

Exposicions, Congressos, Turisme, Assemblies, nodreixen amb una vigoria nova la fisiologia autòctona. Anem grassos. Hi ha abundor, hi ha la pau digestiva suficient perquè la realitat no malmeti la beatitud de les migdiades confortadores.

Silenci caute

I els grans personatges, que omplen de ressonàncies europees la vida de Madrid, interrogats pels periodistes, parlen, donen detalls de la seva urbana educació... i no diuen res.

La Societat de Nacions ha donat a tota aquesta gent de tanta representació una discreció diplomàtica que escriuix. De passada, com que el francès encara no és Molinero i a Pidoux ja l'han barreja, tampoc no tots els periodistes insisteixen massa. Tot això fa que els peixos grossos, tot traint la seva veritable missió, passin quasi bé indiferents davant dels peixos petits.

Així, com a exemple, si jo he tingut la satisfacció i l'honor d'assabentar-me que M. Briand fa a Madrid exactament el mateix sopar que faig jo quan em trobo a París, he restat sense saber què pensa dels resultats de les eleccions angleses i de la qüestió de la defensa de les minories. I no és cosa d'anar a preguntar al senyor Quiñones de León que ja ha dit en un article tot el que podia dir.

Resulta, doncs, que, ara per ara i com ara, el silenci diplomàtic és com una consigna. Fa l'efecte que, malgrat no haver vingut Chamberlain, tots, a l'hora de parlar, li han manllevat el monòcle. Miren, somriuen, passen... i estiguin bons.

Jo comprenc que, en moments com aquests, a tot periodista que s'estimi li cal fer una intervintu.

Però... però regna un silenci que fa fred. S'han maridat el silenci i la prudència.

L'americà salvador

Però passa un americà. Periodísticament i mentre no es demostrï el contrari — i n'hi ha per temps — un americà representatiu o un representant americà és sempre un doll abundós de declaracions. Déu els ho pagui!

Els americans sempre tenen a punt el got d'aigua per als assedegats.

I heus aquí, que hem fet beguda. Bon profit. Gràcies. No hi ha de què.

RAFAEL MARQUINA

Reflexions sobre la reflexoteràpia

Mentre a Madrid hi ha hagut un gran rebombori amb les curacions del cèlebre doctor Asuero, a Barcelona hom ha sostingut un debat discret, somort, sense gaire passió. El seny català? Si més no, el seny d'alguns catalans que tenen la ploma als dits — perquè els altres, el públic en general i els reumàtics en particular, prou han cuitat a cercar un doctor que volgués tocar-los el trigèmin. I, naturalment, no n'han trobat un, sinó una dotzena.

Jo crec que la relativa moderació dels debats sostinguts en la nostra premsa prové, més que de cap altra causa temperamental, de la certitud que aquesta qüestió havia arribat a un punt que tant comprometia la ciència com la superstició, que tant perjudicava la medicina com el curanderisme.

Es evident. Nombre de metges que d'una manera impulsiva s'han aixecat a negar la possibilitat de les meravelles que divulgaven els clients del Dr. Asuero, sense adonar-se'n empravren arguments d'un dogmatisme mesquí. Parlavren en nom de la ciència, segurant tenien raó, probablement llur malícia era encertada, però no argumentaven científicament.

I no ha estat solament el dogmatisme d'alguns impugnadors el que ha perjudicat el concepte científic de la medicina, sinó el fet no menys important que els defensors del pretès sistema curatiu també eren metges i també invocaven la ciència.

A tots plegats els convindria una bona dosi de Descartes. Perquè el dubte metòdic que preconitzava aquest il·lustre filòsof no sols havia d'aplicar-se a les novetats, als fenòmens acabats de descobrir, sinó així mateix als fenòmens coneguts i classificats. El cartesianisme és, en el fons, l'insomni perpetu de l'esperit; l'afany inacabable de revisió i de control. Dins el cartesianisme no hi ha matrimoni indissoluble, sinó lligams provisoris, amistats passatgeres. I és aquesta difícil agilitat la condició *sine qua non* del progrés de la ciència.

El Dr. Asuero no és evidentment un típic cartesià. Pertany, evidentment, a la casta dels creients aferrissats. D'altra banda, és molt possible que la seva figura de taumaturg hagi estat enmollada no sols per la seva pròpia vocació, sinó per la immensa necessitat de miracle que nia en el cor de les multituds. No fóra estrany que al cos-

tat del metge per força de Molière, pogués sim dreçar un *salvador per força*. Només que si l'heroi de Molière sucumbia a les bastonades, l'heroi d'aquests dies sucumbia a d'altres estímuls menys dolorosos i més abellidors.

No m'he fet tocar el trigèmin, tot i que, com a bon barceloní tinc algunes insinuacions de reuma. Sospito que no m'el faré tocar mai. Però aquesta manca d'experiència personal ve compensada pel coneixement directe d'algunes persones que han caigut en l'explicable temptació d'evadir-se del dolor mitjançant una intervenció tan còmpredorament simple.

N'hi ha dues que han trobat, almenys de moment, un alleujament remarcable. N'hi ha dues més que han restat còmpletament igual que abans de l'operació. Totes quatre, pel diagnòstic que duïen, eren subjectes ideals per experimentar el sistema. A quin parer inclinar-se? Cruel incertesa! Només el temperament, les forces misterioses de l'instint, poden, ara com ara, menar a una convicció als qui no són professionals i no tenen manera de multiplicar les experiències...

Es clar que aqueta incertesa, almenys en el seu grau agut, no serà eterna. Un dia o altre, sortirem d'aquesta obsessió situació. Tard o d'hora, es formarà una opinió que submergirà totes les altres... Però, ah, submergida i tot, quina vitalitat pot conservar encara l'asueroteràpia; La medicina és plena d'un reguitzell de teràpies desautoritzades que, tanmateix segueixen treballant... i curant!

Fa pocs dies em van informar que un metge o veterinari havia decidit de tocar el trigèmin a una mula reumàtica o gotosa. La nova em va commoure. Em vaig fer la il·lusió que aquesta mula esdevindria plenament provatòria, o que almenys un seguit d'experiències a base de mamífers declaradament irracionals oferiria una prova menys fràgil que les experiències a base de persones entenimentades. Però després de meditar una estona, vaig demanar-me ple de dubtes: ¿I si resultés que les mules fossin també sensibles a la suggestió?

En fi, cal desitjar que d'aquesta manera o altra acabi aviat aquest estat d'excitació col·lectiva. Cal desitjar-ho pel bé de la ciència, pel bé de les famílies... i pel bé de Lourdes.

CARLES SOLDEVILA

Es redimible el Palau de la Música Catalana?

Les opinions del senyor Bonaventura Juvé i de l'arquitecte Francesc de P. Nebot

El senyor Bonaventura Juvé, president dels Amics de la Música, ha accedit gustosament a exposar l'opinió que li mereix el Palau.

—Trobo que està molt bé —ha dit—. Té l'única defecte d'ésser tot català. Però pel nostre temperament està bé, molt bé. Domènech i Muntaner ho feia tot diferent, tot a la seva manera. Jo crec que al Palau hi va abocar tot el seu saber. S'ha dit que sembla un envelat. Potser sí que es va abusar dels tons massa vius. També apurant-ho molt, trobaríem tal vegada algunes coses que hi sobren. Però no n'hi ha per tant.

—Però deixant a part la música, hi ha la qüestió del bon gust.

—Trobo que artísticament el Palau és de molt bon gust.

—Li sembla que la sala té prou condicions per a fer-hi música?

—Sí, sona bé, molt bé, fins quan s'hi donen concerts de guitarra. Sempre, és clar, que no es tracti d'una sessió de Música de Camera. En aquestes sessions no se sent la guitarra i difícilment el violí i el piano, degut al xivarri que mouen els assistents a l'acte, els quals han confós una sala de música amb un lloc per a alternar i anar-hi a lluir i fer xerinxo i explicar *cuentos* i fer xistos. Fora d'aquestes ocasions, el Palau està molt bé.

—I els sorolls de fora?

—Crec que el dels carrers desapareixeria asfaltant el carrer Alt de Sant Pere, almenys pels voltants del Palau.

—Però asfaltant el carrer no s'evitaria que les campanes de l'església de Sant Francesc de Paula destorbessin els concerts matinals dels dimitges.

—Oh, això rai! S'arregla donant una localitat al sagristà. Així ve als concerts i com que no es poden fer dues feines alhora, les campanes només les toca als intermedis i aleshores tant se val.

—No li sembla si estaria bé fer un Palau nou?

—Ah sí, però no a l'estil de les sales de música de l'estranger. Aquestes tenen un cert to de cafè amb llet massa seriós. I una sala de concerts té d'ésser una cosa alegre. Seria difícil, però, fer-ne un de nou en un lloc tan cèntric com el que ara ocupa. S'havia pensat de fer-lo a la Rambla, on hi ha el jardí de la casa dels Comil·les. També s'havia pensat en la Plaça de Catalunya. Però això costaria moltes pessetes i no hi ha manera de trobar-les. És dolorós confessar-ho, però l'Orfeó no pot arribar a tres mil socis a raó de dues pessetes cada mes.

El senyor Francesc de P. Nebot, director de l'Escola d'Arquitectura de la nostra ciu-

tat, que havia estat deixeble d'En Domènech i Muntaner, ens ha parlat així:

—Sento per al meu mestre un respecte i una veneració il·limitats. He après molt i molt d'ell, i seria injust que ara ataqués despitadament la seva obra. Domènech i Muntaner era un excel·lent arquitecte, amb profunds estudis de tot el que feia referència a l'arquitectura i fins de coses que no hi tenien res a veure. Posseïa un formidable arxiu de documents. Jo mateix li havia fet innumerable reproduccions de fragments arquitectònics de tot arreu. La seva documentació no la feia servir habitualment per a les seves obres. L'estil típic dels seus edificis, d'una mena d'arquitectura medieval i atrevida, era un estil propi. El Palau és la representació més típica d'aquell estil, completament passat de moda.

—Però el Palau...

—El Palau, per mi, és la més desencertada de les seves produccions. No puc estar-hi conforme de cap de les maneres. Va ésser una equivocació de debò. Però...

—Però què?

—Permeteu que us digui que sospito que el Palau no és d'ell. El Palau és dels temps que Domènech, després d'haver intervingut en la política, feia les coses sense preocupar-se'n massa. Indubtablement el Palau és ideat d'ell. Però jo li coneixia la seva manera habitual d'exposar les seves idees en uns petits fulls de paper, idees que després eren portades a la pràctica per altres.

—Creieu que el Palau és redimible?

—No us diré que no, però la reforma tindria d'ésser total. Res de rajoles, ni adornaments, ni vidres, ni coses d'aquestes. Les parets tindrien d'ésser totalment lliures, pintades d'un color seriós i adequat. No vull pas dir que es tinguessin de seguir les teories de l'arquitectura d'avantguarda. Potser una combinació entre això i una mica de grec.

—No en sortirien perjudicades les condicions acústiques de la sala?

—No. L'acústica és una cosa i l'ornamentació n'és una altra. Per qüestió d'acústica la sala és un encert, com ho és també en altres aspectes. Cal tenir en compte que el Palau és molt difícil d'arreglar, molt més del que molts es creuen. Es podria fer tot l'is, a l'estil de les sales de concert de l'estranger. Per a fruit de la bona música no hi ha cap necessitat d'anar a un local ple d'adornaments. Cal, però, que tampoc no t'hi tinguis d'estar amb els ulls al·lucats. I amb el Palau passa això darrer. Quan hi s'oc i se m'acut obrir els ulls, sols puc tenir la vista fixa en aquell tros de Partenon que treu el cap darrera uns núvols. Tot el demés...

XAVIER PICANYOL

El Congrés de la F. I. F. A.

Em penso que gairebé per a la majoria del públic, ha passat desapercebuda la celebració entre nosaltres d'un Congrés de la F. I. F. A. Aquella unió de lletres, que es presta a alguna confusió mofteta, no significa més que «Federació Internacional de Futbol Associació». És una entitat venerable pels anys que porta d'existència i de força garantia a jutjar pels milers de florins que, segons el seu balanç, té en dipòsit a les banques d'Amsterdam.

Perquè arran de la guerra, la F. I. F. A. té el seu estatge a Amsterdam, per bé que els seus membres directius siguin de molt diversos nacionalitats. A Amsterdam, però, hi ha el secretariat exercit per un tal Hirscham, que, segons diuen, s'escorre com una anguilla i, de fet, és el qui remena de debò tot el cirerer.

Potser que aquest Congrés ha passat desapercebut, perquè la seva celebració s'ha escagit en moments de massa tràfec com ha estat per a nosaltres inaugurar l'Exposició. Si el gros públic no podia prestar-hi gaire atenció, cosa molt explicable al cap i a la fi, en aquests moments on fins es reuneixen aquí els qui estudien els moviments dels núvols, no sembla tan comprensible, ni molt menys justificada, l'absència d'interès per part dels elements esportius nats, millor dit, dels futbolistes.

Per raó de les nostres obligacions ens ha estat permès de seguir fil per randa l'actuació d'aquest Congrés, una cosa, després de tot, tan anodina com qualsevol vulgar assemblea d'acadèmics o de financers que prenen tota llur importància només que a través dels missatges informatius. Així i tot, no deixava de tenir el seu picant veure la desfada d'aquells senyors tan fins i tan pulcres, que després s'estenien en llarguíssims debats a propòsit d'una cosa tan insignificant com és la pilota.

Però, innegablement, la pilota que ha sabut congregat darrera seu multituds tan denses i que al bui voltant ha sabut teixir una espessa xarxa burocràtica ben complicada i estesa per les cinc parts del món, no és pas una cosa tan insignificant com podria creure's. I si entre nosaltres el rodar de la pilota són moltes mils pessetes, a Alemanya ho són de marcs, a Holanda de florins, a Hongria de pangos, als Estats Units de dòlars i a l'Uruguai de pesos.

Hom diria que a través d'aquestes Assemblies, en el bot de la bola es percep el dring de la moneda, i per això les discussions més enèrgiques no foren pas en discutir qüestions d'ordre purament tècnic, de reglament de joc, sinó en els afers de caràcter netament administratiu o de validesa d'uns contractes.

Pels quatre o cinc periodistes, que per obligació o simplement per gust, hem seguit de la vora tot el muntatge del Congrés dels dirigents internacionals del futbol, hem arribat a la conclusió a la qual, si fa no fa, em penso que s'arriba sempre en aquestes reunions que hom diria inventades per passar unes delicioses vacances setmanals amb bones dietes.

Un company suís que teníem al nostre costat amb el deure de telegrafiar a l'estranger els debats, a cada qüestió de l'ordre del dia, no cessava de dir-nos: «De esto ya vienen hablando hace tres años.» I en efecte, els uns i els altres començaven a retreure el que ja sobre l'afar havien dit a Helsingfors, a Praga, a Viena... Al cap d'una estona de debat, l'amic suís insistia a cau d'orella. «Ahorra nombraràn una ponència que estudie el asunto para el año próximo.» I en efecte, M. Rimet, parisenc *très chic* que honorava altament l'Assemblea presidint-la, no trigava a proposar el nomenament d'una comissió...

I així els membres de la F. I. F. A. van recorrent cada any les capitals d'Europa, en un amable canvi d'impressions sobre temes i afers que ens fa l'efecte que deuen haver canviat ben poc en els divuit anys que porten reunint-se.

Si en els aspectes generals el Congrés d'aquests futbolistes no difereix pas gran cosa del que segurament serà el d'uns industrials, professors o filatelistes, en canvi és innegable l'esperit altament internacionalista d'aquesta associació. Una veritable Societat de Nacions en miniatura.

L'idioma oficial de l'organisme és l'anglès, per bé que els anglesos varen retirar-se'n ja fa algun temps. Així i tot, però, en les sessions s'usa obligatòriament l'esmentat idioma, ultra el francès i l'alemany. A més a més, si el delegat vol parlar el seu propi idioma, a condició que després en doni una traducció en qualsevol de les tres llengües abans esmentades, també pot fer-ho. Els debats s'allarguen escandalosament per a nosaltres, impacients meridionals, en veure que cada discurs, cada interrupció, es repeteix tres vegades. Ningú no sentia l'afany de complicar les deliberacions de l'Assemblea, llevat del delegat italià, que sempre debutava en les seves intervencions en el més pur italià.

Les grans expansions en llengua vernàcula es reservaven, però, als àpats, a l'hora dels brindis, que és l'hora que tot es veu més de color de rosa. Entre altres idiomes allí se sentien «toasts» en polonès, en finès, en galès, en noruec, en txec, en alemany i en... austriac, com deia molt seriósament un nostre col·lega, quan s'aixecava el representant d'Austria.

No faltaven en la reunió aquells contrastos inevitables i sense els quals tot tindria un to massa gris. Al delit de l'italià Mauro d'avantposar sempre el seu harmoniós idioma, hi havia el francès Delaunay, a qui visiblement plaia que se'l confongués amb un escocès legítim, tan pur era el seu accent.

De Txecoslovàquia hi havia dos delegats: el de l'antiga Bohèmia i el dels alemanys bohemis. El primer en adreçar-se a l'assemblea ho feia invariablement en francès. El segon, naturalment, ni per una vegada deixava de fer-ho en alemany. Cal dir que tots dos coneixien tan a fons una llengua com l'altra. Però les conviccions abans que tot.

En l'ordre lingüístic pot ben dir-se que la F. I. F. A. és un retrat vivent dels principis tan racionals que imperen avui a Europa, segons els quals tots els idiomes són bons igualment i es reconeix a cadascú el legítim dret d'expressar-se com li vingui la gana de fer-ho. En alguna cosa els futbolistes havien de fer-se mereixedors de l'elogi.

VICTENS BERNADES

HONGRIA

Retallada del Tractat de Trianon. — ny en hongarès i en català. — Particularitat de molts noms geogràfics. — Una ciutat que fou consultada.

Dins l'Europa nova batega fortament l'ànima d'un poble que clama amb insistència corpredora: justícia, reivindicació territorial. Més que no pas l'extensa Alemanya i que l'esclava Macedònia, Hongria es debat amb unanimitat admirable, amb vigoria sorprenent. Aqueix clam és la causa operant principal de la gran solidaritat política interior que presenta.

Som la generalitat els qui creïem que dins l'imperi dels Habsburgs, Austria tenia una gran preponderància adhuc damunt el poble magiar, i ens ha costat de comprendre que Hongria es mostrés tan diferent del cas de Txecoslovàquia, posem per cas. I és que realment el cas és ben altre. Mentre Praga ha guanyat en llibertat i extensió de zona territorial adscrita a la seva capitalitat, Budapest tenia una preponderància gairebé igual a la de Viena dins la doble monarquia, i no ha fet sinó perdre bona part dels territoris sobre els quals exercia una gran influència cultural i política, per no dir assimiladora. L'Hongria conservadora i nacionalista de l'almirall Horthy s'explica per la ferida o retallament del seu territori, que els hongaresos veuen en el Tractat de Trianon; i hom pot conjecturar, encara, que una Hongria comunista, diguem-ne de Bela Kun, forcejaria en idèntiques direccions de reivindicació. Amb Austria no hi sentien altre lligam que una mena de *unio personal*, que no els privava de desplegar una mena d'imperialisme propi o particular del qual es troben desposseïts en la nova estructura política internacional d'Europa.

Cal reconèixer, amb tot, que fins ara el clam hongarès no ha pres cap to bel·líc, i que es limita a demanar l'ajut i la simpatia de tothom per a facilitar una solució pacífica que creuen justa i necessària per al desenvolupament normal de la pàtria integral. La comparació que fan amb xifres diu: prop de 21 milions d'ànimes en un territori de més de 325.000 quilòmetres quadrats, abans, i encara no 8 milions en menys de 93.000 quilòmetres, ara. I a més compten que la part de país perdut comprèn grans serralades de boscos, mines, balnearis i centres culturals, no restant-los actualment sinó una bella capital amb un cos mutilat.

I, ben mirat, encara gran nombre dels habitants de l'Hongria d'avui són immigrants que conserven la pròpia nacionalitat perquè els corrents moderns de la nostra civilització obliguen a respectar-la! Immigrants que durant la catastròfica aventura militar feien el joc dels enemics d'aquest poble.

Províncies que els hongaresos lluiten per reivindicar: Hisaföld, planúria a l'entrada del Danubi. Eszaknyugat - Felföld, Regió Muntanyosa Nordoccidental. Eszakkeleti - Felföld, Regió Muntanyosa Nordoriental. Délkeleti - Felföld: Erdély, Regió Muntanyosa Sudoriental, també anomenada Transsilvània. I Délnyugati hegyvidék és a Tengerpart, Regió Muntanyosa Sudoccidental i riba de la mar.

Es interessant de fer un parèntesi per a remarcar que en llengua magiar el dígraf *ny* sona igual que en català.

Entre les ciutats més importants reclamen els hongaresos:

Szabadka, que els serbis anomenen Subotica. Pozsony, anomenada pels bohemis Bratislava. Temesvár, Fortificació vora el riu Temes, anomenada pels serbis Timisoara. Nagyvárad, Gran Fortificació, en alemany Grosswardein, que els romanesos anomenen Orade-Mare. Arad, que no té significat traduïble, i els romanesos no han canviat el nom. Kolozsvár, Fortificació de Kolozs, els romanesos en diuen Cluj. Kassa, de sentit intraduïble; els bohemis l'anomenen Kosice.

Un meu comunicant hongarès afegeix encara una dotzena més de noms de ciutats menys importants. Però les citades són prou per a donar idea de com gairebé tots els noms són traduïbles i han estat traduïts, la qual cosa ha indignat els ex-súbdits dels Habsburgs.

Lajos Bálint, que és el meu col·laborador magiar, em diu que solament a una ciutat hongaresa va ésser autoritzat de decidir la seva sort a canviar d'Estat: Sopron, mitjançant votació. I el resultat fou favorable a Hongria, malgrat que molts dels habitants són de parla germanica. Tanmateix Sopron no volgué passar a Austria. No gens menys totes les altres ciutats haurien volgut romandre fidels a la pàtria comuna si els haguessin estat donat d'elegir.

Problemes ben delicats presenta encara la nova Europa en esguard de la pau. I caldrà un gran tacte i una ascensió política constant envers el respecte a tots els trets culturals i espirituals dels pobles tots per tal d'evitar l'enverinament i l'agudització perillosa de clams de llibertat i de justícia que han de mereixer tota la consideració dels governants de molts indrets d'Europa.

DELFI DALMAU

Aquest número ha estat passat per la censura governativa

CALZADOS MINERVA

Sociedad Anónima

Via Laietana, 30

GRAN SASTRERIA LAIETANA LA DEL RELLOTGE

ELEGANCIA - PROMPTITUD - ECONOMIA

Extens i variat assortit en les novetats que la moda imposa

Veritable i garantitzat tall americà

Trajos estan i fresc, a mida, des de . . . 75 pessetes

Pantalons tennis a mida, des de . . . 18 a 115 »

TALLADORS DE PRIMER ORDRE

40, VIA LAIETANA, 40

TELÉFON 12446

JAUME I, 11

Agència exclusiva per a la venda de MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria, S. A.

Barbarà, 16

Telèfon 12781

BARCELONA

LES LLETRES

AVENTURA

Comèdia inèdita en un acte, per DOMÈNEC GUANSE

Tarda de carnaval. Recó d'un cabaret. Pel fons passen dressesses. Es veuen els llums multicolors, les serpentes i la pluja de confeti. Es senten crits i músiques.

MANUEL. — On vas?
ROBERT (evasiu). — Pst!
MANUEL. — Esperes a algú?
ROBERT. — Sí.
MANUEL. — Una, naturalment?
ROBERT. — Sí.
MANUEL. — Aventura?
ROBERT. — Extraordinària. No te la creuràs ni que te la contés.

MANUEL. — Bah! No t'he sentit mai dir mentides. Ets un home sincer per manca d'imaginació. Si ara vols inventar-ne, serà, sens dubte, una vulgaritat.

ROBERT (arronçant-se d'espatlles). — Com vulguis. Fet i fet, val més que no t'ho conti.

MANUEL. — És molt bella?
ROBERT. — No ho sé.

MANUEL. — És jove?
ROBERT. — No ho sé.

MANUEL. — És honrada?
ROBERT. — No ho sé.

MANUEL. — Et deixo, doncs, si no vols parlar.

ROBERT. — Encara que volgués no podria. No la conec. No l'he vista mai.

MANUEL. — Aleshores com saps que l'esperes?

ROBERT. — Ahir em donà una cita.

MANUEL. — Per carta?

ROBERT. — Sí.

MANUEL. — El seu nom?

ROBERT. — No anava firmada. Era escrita a màquina. No duia cap detall comprometedor.

MANUEL. — I qui va portar-te-la?

ROBERT. — Ahir, ací mateix. Es parà un taxi. Baixà una senyora de certa edat. («Robert Fontbernat?» — va preguntar-me — «Servidor»). I m'allargà la carta. Va muntar altre cop al taxi. A dintre hi havia una altra senyora. Bella? Jove? Ben vestida? No vaig poder precisar-ho. El taxi partí amb rapidesa. De moment no se m'ocorregué ni agafar-ne un altre per seguir-lo.

MANUEL. — I la carta et deia?

ROBERT. — M'oferia cinquanta mil pessetes.

MANUEL. — Caram! I a canvi?

ROBERT. — Ja pots pensar-t'ho. Esperar-la ací. Tenir jo mateix preparat un reservat.

MANUEL (esguardant-lo amb fixesa). — Escolta: no has begut?

ROBERT. — No.

MANUEL. — Vols dir?

ROBERT. — Almenys no he begut prou per veure fantasmes com et penses. Una mica, si de cas, per perdre els escrúpols.

MANUEL. — Així et penses...

ROBERT. — Penso tantes coses!

MANUEL (mojeta). — Una gran dama que té una velleïtat amorosa a les seves velleïtes, eh?

ROBERT. — Potser sí. Qui sap!

MANUEL. — I en aquest cas, acceptaries?

ROBERT. — Són cinquanta mil pessetes!

MANUEL. — ¿No es tractarà d'una broma de carnaval? Uns amics... una cocota...

ROBERT. — No sé per què, però no ho crec.

MANUEL. — Presumit!

ROBERT. — En tot cas, si volen broma, en farem. Quin risc puc córrer? Fer el ridícul? Bah! Tots per una suma així s'hi exposarien!

MANUEL. — Tant com tots...

ROBERT. — Tu no t'hi pensaries gaire.

MANUEL. — I com sabràs qui es?

ROBERT. — A la carta em donava les seves dades personals. Alta, cabells rossos. Ulls verds. Durà una careta de vellut vermell i anirà disfressada de maja.

MANUEL. — De maja?

ROBERT. — Sí. És anglesa. Deu morir-se per les coses d'Espanya.

MANUEL. — T'haurà pres per torero.

ROBERT. — No. Em coneix. M'ho diu a la carta. M'ha vist jugar al camp de futbol. Creu que per la meua destresa i el meu ímpetu hauria de tenir més sort.

MANUEL. — Vanitos!

ROBERT. — Sé — afegeix — que necessiteu diners i que potser aquesta suma podrà ajudar-me a obrir-me pas. Què et sembla?

MANUEL. — Anglesa, vella, romàntica, aventurera... No sé pas si m'hi embolicaria!

ROBERT. — Bah! ¿Per què hem de creure sempre el pitjor? ¿Per què no hem de creure que això pot ser el principi d'una bella aventura?

MANUEL. — Somiador! Em pensava que les dutes i els esports havien preservat la nostra joventut de visions i teranyines!

ROBERT. — Riu-te'n. En el fons, però, el que tens és enveja... Tanmateix, ara, el millor que pots fer és deixar-me. Deu estar a punt de venir. (Li allarga la mà.)

MANUEL. — Adéu, doncs! I bona sort! No et deixis pendre la cabellera.

ROBERT. — Adéu... (S'asseu davant d'una tauleta. Encén un cigarret. Al cambrer:) Mosso! Un cocktail. (Fuma.) Serà jove? Serà bonica? ¿Serà un caprici que no deixarà cap rastre? ¿Serà el començament d'una passió? Ah, quines aventures més inesperades té la vida!... (Alçant-se com impulsat per un ressort.) Ella! (Entra una dama vestida de maja amb totes les característiques assenyalsades en el diàleg precedent. Porta el rostre tapat per la careta. És esvelta, d'actituds distingides. Tot pot fer imaginar una gran bellesa, una joventut que hauria arribat al punt dolç de la maturitat. Robert s'avança per saludar-la.) Senyora!...

MANUEL. — (donant-li la mà i mostrant al canell de l'altra el detall anacrònic del rellotge de polsera). — Puntual! Vet ací, per a tots dos, la millor garantia.

ROBERT (s'inclina. Li ofereix una cadira. Li costa una mica de trobar les paraules). — Un cocktail per pendre forces?

MANUEL. — Admirable.

ROBERT (al cambrer). — Mosso! Un cocktail. (Ofereix un cigarret a la dama. Li encén.)

MANUEL (xuclant el cigarret). — Li tremola el pols?

ROBERT. — Sí. L'emoció de l'inesperat.

MÀSCARA. — Com? No m'esperava?
ROBERT. — Sí. Però el que no podia esperar-me és que em trobaria amb una figura tan encisadora.

MÀSCARA. — Gràcies! Però el previnc que si no vol, no cal que es molesti a ser galant. Això no entra en el nostre contracte.

ROBERT. — Però no hi és exclòs.

MÀSCARA. — No. Ho deia perquè no s'esforcés.

ROBERT. — No és esforç. Les meves paraules són espontànies. Altrament, hi ha situacions en les quals aquestes paraules són precisades.

MÀSCARA. — Si ho són per vostè...

ROBERT. — Per vostè no?

MÀSCARA. — No.

ROBERT. — No ho entenc.

MÀSCARA. — No s'hi capfiqui. ¿Està disposat a complir totes les condicions?

ROBERT. — Sí.

MÀSCARA. — ¿I a no intentar descobrir el meu rostre, ni a voler saber el meu nom, ni a seguir-me després?

ROBERT. — Conforme.

MÀSCARA. — I ho he tot tot preparat?

ROBERT. — Sí.

MÀSCARA. — Aleshores... (Es treu un petit envelop de la pitrera i l'allarga a Robert.)

ROBERT. — Per endavant?

MÀSCARA. — Sí.

ROBERT (sense agafar-lo). — Es confiada. Quina garantia té que jo compleixi?

MÀSCARA. — En primer lloc la meua generositat. Després, el seu interès.

ROBERT. — No ho veig clar.

MÀSCARA. — L'envelop conté el doble de la suma promesa. Pot comptar-hi! Altrament demà, si és discret, rebrà una altra suma igual a aquesta.

ROBERT. — És molt rica?

MÀSCARA. — No ho veu pels resultats? Altrament, la pregunta ja entra al capítol de les indiscrecions.

ROBERT. — Ah, els rics creuen que, amb diners, poden comprar-ho tot!

MÀSCARA. — No és pas tot el que jo vull comprar. Jo no vull comprar més que un moment, un moment fugisser de la seva vida. Un moment com el que es dona a qualsevol mercedària de l'amor. Després...

ROBERT. — Després... l'esclavatge, per sempre, de la meua vida a aquesta abraçada, d'un moment.

MÀSCARA. — Què diu ara?

ROBERT. — ¿Però no li ho explica ben clarament la meua emoció? Els seus diners no són ja el que m'interessa. El que m'interessa és precisament el que els seus diners em volen veure: el seu nom, el seu rostre, el secret de la seva existència... I no tingui cap por, no ho revelarà a ningú. Vostè em volia fer fidel al seu secret, per a una suma miserable. Ara serà una cosa de més valor que tot això el que la guardarà: el meu amor.

MÀSCARA. — El seu amor? Però si vostè no em coneix, si no m'ha vist mai, com pot estimar-me?

ROBERT. — ¿Qui sap si és aquest misteri el que més incita el meu amor? Altrament si no l'he vista mai, l'he endevinada. Per presentar tota la seva bellesa, em basten els seus ulls, l'oval pur del seu rostre.

MÀSCARA. — ¿Què sap vostè com és el meu rostre! Imagini's que fos com un espant!...

ROBERT. — No és un espant. És una delícia. Però sigui com sigui, amb la música de la seva veu, en tindria prou per encisar la meua vida.

MÀSCARA. — Senyor! Jo no he vingut ací per ésser galantejada.

ROBERT. — Els anglesos són una raça molt pràctica. Tanmateix, això els migra el goig i la bellesa de la vida. Cregui'm. Comenci per guardar aquests diners, o per cremar-los, o per donar-los al cambrer de propina. Ara ens fan nosa. Després tregui's un moment la careta. Deixi que la seva bellesa m'ennuïni un moment. Digu'm el seu nom, si vol, o un altre nom qualsevol, però que sigui dolç i suau als llavis com ho és sens dubte, el seu. Aleshores jo l'ensenyaré d'estimar. Estimar com vostè volia era una cosa monstruosa. Ens hauria deixat un gust de gel als llavis, una recança per a sempre més al cor.

MÀSCARA. — Però això és pendre's les coses massa seriósament. Potser és el meu vestit de maja que li desvetlla tot aquest romanticisme. Recordi's que només és una disfressa.

ROBERT. — I què?

MÀSCARA. — Que és grotesc pendre's tan seriósament l'amor — diguem-ne l'amor, ja que vostè ho vol — d'una mascareta.

ROBERT. — Però si el que jo vull és precisament que deixi de ser una mascareta per a mi.

MÀSCARA. — Bah! Comprenqui que així és millor. Més agradable, més modern. Fins l'aventura té més originalitat. Una mascareta que passa l'abraçada d'un moment. Després... el record imprecís d'alguna cosa que no sabem si és una realitat o una al·lucinació que ens ha suggerit una copeta de massa.

ROBERT. — ¿Com pot pendre's l'amor d'una manera tan banal? És un record que ens pot fer patir tota la vida.

MÀSCARA. — Patir tota la vida?

ROBERT. — Sí... Si jo l'estimo, si vostè m'estima...

MÀSCARA. — Estimar-lo, jo?... Però acabaria per fer-me riure!

ROBERT. — ¿Es que hauria vingut ací potser si no m'estimés?

MÀSCARA. — Però que vanitosos, que enormement vanitosos i que exaltats són aquests meridionals! Mai hauria sospitat que vostè s'hagués pres aquesta cita com una vera aventura d'amor. Ah!, pot ben creure-ho: no hauria pas vingut si n'hagués tingut la menor sospita!

ROBERT. — Vanitos? Exaltat? Potser sí! El seu pas, la flama de la seva bellesa que la careta és impotent a sufocar, ho excusen. Però a vostè, ¿no és ara el seu orgull britànic qui li parla així?

MÀSCARA. — Fugí, home! Tindrà de reve-

lar-li el meu secret, una part del meu secret, almenys, per desenganyar-lo. Jo el que volia, a canvi de tota aquesta farsa — perquè això no és més que una farsa — tenir un fill.

ROBERT. — Un fill?

MÀSCARA. — Sí, però no s'exalti més. No és pas per sentimentalisme de dona que volia tenir-lo. És... Veurà... El meu marit és vell, immensament ric. Pot morir-se'm d'un moment a l'altre, i, si no tinc cap fill, la seva herència... comprèn?

ROBERT. — Ah! Però ¿per què m'ha triat a mi per aquest paper? Quina necessitat?

MÀSCARA. — Per què l'he triat a vostè? Jo no comptava amb la seva exaltació. Em semblava, precisament aquesta la manera més freda, més protocol·laria de fer les coses. La que deixaria darrera meu rastres menys perillosos.

ROBERT. — Molt bé! Però el cambrer d'un hotel, un xofer, el mariner d'un yacht... ¿no haurien estat més a propòsit? Potser fins li haurien sortit més econòmics!

MÀSCARA. — Senyor!

ROBERT. — Suposo que no l'ofendran les meves paraules. La seva situació, almenys, no és pas perquè l'ofenguin.

MÀSCARA. — Jo no podia pas fer que el pare del meu fill fos un qualsevol.

ROBERT. — I jo... ¿li he semblat un pare escollit, ideal?

MÀSCARA. — Sí. Per algunes de les seves condicions morals i físiques.

ROBERT. — Encara! ¿I es pot saber quines condicions són aquestes? ¿Com ha pogut endevinar-les?

MÀSCARA. — Oh, és fàcil! El vaig veure al camp d'esports. Ja l'hi deia a la carta. Vaig poder adonar-me de les proporcions del seu cos, de la seva força, de la seva serenitat al joc, del seu equilibri. Altrament, tothom ho diu i vaig poder, a més a més, certificar-me'n, que ningú no juga d'una manera més noble, més neta. (Hi ha una pausa. Ambdós es miren fredament.) Què? M'ha comprès ara?

ROBERT. — Sí.

MÀSCARA. — I accepta?

ROBERT. — No. No estic disposat a fer de regenerador de la raça anglesa. Altrament, si a vostè jo li convinc com a pare del seu fill, a mi vostè no em convé com a mare del meu.

MÀSCARA. — Senyor!

ROBERT. — Jo també tinc dret a fer la meua tria. A exigir a la mare dels meus fills una tendresa... que, perdoni, no sé veure, no sé trobar en vostè.

MÀSCARA. — El seu fill no seria de vostè. Només seria meu. Pot excusar-se, doncs...

ROBERT. — Ah, no! Jo no llençaré mai als meus fills així, a uns braços desconeguts.

MÀSCARA. — I tants potser que vostè, i altres com vostè, n'hi hauran llençat en altres aventures de carnaval!

ROBERT. — En altres aventures potser sí... Però aleshores no anàvem a fer precisament un fill, una criatura de selecció... Si faltàvem, la il·lusió, l'exaltació del moment eren la nostra excusa.

MÀSCARA. — Aleshores... (S'alça.)

ROBERT. (Alçant-se també i inclinant-se.) — Senyora!...

MÀSCARA. — Almenys podrà esperar que no em segueixi. Que no vulgui saber qui sóc.

ROBERT. — El secret de la seva vida, el misteri de la seva bellesa, han deixat d'interessar-me per complet. (La màscara surt. Robert torna a seure. Al cambrer:) Mosso! Conyac! Encén un cigarret. Fuma lentament. El cambrer li serveix una copa de conyac. Deixa la botella al davant de Robert i es retira. Robert agafa la botella, la contempla un moment i se l'acosta a la boca. Tira el cap enrera i es sent, uns instants, el glu-glu del líquid que es trasca. Una mà el detura.)

MANUEL. — Què fas?

ROBERT. (Amb la mirada perduda.) — Res.

MANUEL. — És que volies oblidar la burla?

ROBERT. — No hi ha hagut cap burla.

MANUEL. — ¿Què s'ha fet, doncs, de la teua dama?

ROBERT. — No hi ha hagut cap dama. Tot ha estat, tu ho haves dit, que he begut massa.

TELÓ RÀPID

DOMÈNEC GUANSE

Despatx: Consell de Cent, 308. Caves: Llansà, 11

OINOS

Selecció vins del SINDICAT AGRÍCOLA DE VILARRODONA

Mistels, Vinyes, Garnatxes i tota classe de vins generosos

Servei a domicili Telèfon 19414

Fontbernat

Sastre

Cucurulla, 2, 1^a
BARCELONA

Apunts per a una mètrica catalana

L'alternància de rimes masculines i femenines

Entenem per vers femení aquell que acaba en paraula plana o esdrúixola. Per masculí el que acaba en una paraula aguda.

«O joventut, clara mentida, una mentida et consumí!»

El primer vers és femení; masculí, el segon.

La successió ordenada de rimes masculines i femenines dona la sensació més fina de ritme als poemes. Es llur segell de cultura, i cada llengua, un cop arribada a la seva majoria d'edat, té lleis moltes estretes que l'ordenen. Aquestes lleis estan basades en el geni propi de l'idioma.

S'entén per geni de l'idioma la seva capacitat per a certes expressions, ritmes i àdhuc pensaments, i la seva incapacitat per a altres.

Considerem, doncs, una llengua com la italiana, on les paraules planes i esdrúixoles formen la immensa majoria. És evident que, tant en prosa com en vers, tant escrita com parlada, les seves cadències, és a dir els aturs que marquen el final d'una frase o d'un vers, són preponderantment femenines.

Llavors d'aquest fet es desprèn la següent regla: la immensa majoria dels versos italians han d'ésser plans o esdrúixols; pot dir-se que tota l'èpica i la lírica pura d'un cert to són escrites emprant el vers femení.

Només en algunes cançons, per influència de la tonada, existent almenys d'una manera latent, s'hi troben rimes masculines.

Si els italians recerquessin fer com els francesos, és a dir, alternar les unes amb les altres, una si una no, haurien de forçar la sonoritat i l'expressió de la seva parla, cosa que produiria una impressió estranyament desagradable.

En canvi, a França, almenys a l'època clàssica (i), essent si fa no fa igual la quantitat de paraules acabades en e muda igual a les paraules agudes, per força l'arquetipus de versificació comporta una alternància justa de rimes mascles i femelles. L'ús dels millors poetes l'ha consagrada sense excepció.

Justament el català es troba en un cas com el francès: les paraules planes l'última vocal de les quals és a neutra o en o i e atones són les més. Resten unes poques en u, com *Pius*, i unes quantes en t, principalment temps de verb, com *porti*, *lingui*, etcètera. Al costat d'elles i en la mateixa quantitat hi ha les paraules agudes i poquíssimes esdrúixoles, i encara gairebé totes a la manera de *grandària*, *cridoria*, etc., que són d'un esdrúixol atenuat.

Els poetes catalans de l'antigor van tendir sovint a l'estrofa composta d'aguts.

«Plagües a Déu que mon pensar fos mort, e que passàs ma vida en durment; malament viu qui té son pensament per enemic, fen-li d'enemics report; i quan lo vol d'algun plaer servir, l'hi pren així com dona ab son infant, si verí li demana plorant, ha tant poc seny que no el sap contradir.»

Sens dubte va influir en això el fet que, en català, les rimes agudes són molt més sonores que les altres. En canvi els estranys, hendecasil·labs blancs, usaven de preferència els versos femenins, perquè copsen millor el vers i li donen un ritme més independent.

Per influència italiana, va créixer la quantitat de versos plans i esdrúixols a les nostres lletres. En temps de mal gust, àdhuc van ésser escrites composicions a base d'esdrúixols, a la manera castellano-italiana. La manca d'esdrúixols al català obligava el poeta a una expressió grotesca i oposada al geni de l'idioma.

Finalment, a partir de Verdaguer, es nota una tendència a l'ordenació de les rimes segons el model francès, i això en els nostres dies arriba a ésser una llei mai transgredida en els poetes modèlics i conscients de seu art.

Només es pot transgredir quan se'n desprèn alguna impressió musical suggestiva. Mai en nom de la deixadesa, com encara per dissort és corrent entre poetes de segon o de tercer ordre.

No faltaria qui digui que la preocupació d'aquest balanceig musical pot fer mal a la inspiració, però li respondrem:

a) Que això fóra si aquesta llei fos arbitrària; però ja veiem que el geni mateix de l'idioma hi porta. Altra cosa seria si fos obligació de versificar en esdrúixols.

b) Que el fet d'expressar-se en vers ja suposa un esforç damunt de la simple prosa i, posats a esforçar-nos un xic, ja podem acabar la feina. Si no, ¿qui més desenferrat que els poetes?

c) Que la inspiració, si vol dir barroeria, més val que no existeixi.

ROSSEND LLATES

(1) Havent actualment gairebé desaparegut l'e muda, es torna a plantejar el problema en altra forma.

PETITS COMENTARIS

La decadència de la novel·la

Una mica pertot es parla de la decadència de la novel·la. Potser, però, no és ben bé d'això que es parla, sinó de la desafecció creixent del públic envers la novel·la, la qual cosa ha produït la naixença de gèneres substituïts. Val a dir que aquests gèneres, poc o molt, han estat conreats en totes les èpoques; sinó que ara compten amb més cultivadors que mai. El públic vol novetats, novetats en tot, en literatura com en art; hi ha temporades en les quals es porta un gènere o

I E L T E A T R E

GENT DEL PARAL·LEL

L'Alfons G. Tormo

Els darrers temps de la sarsuela castellana s'escolaven al Paral·lel. Començava el regnat de l'opereta, del tenoret enganxats i llepissos, de l'aria sentimental i romàntica, cantada amb veu de falset i farcida de calderons.

Al Paral·lel, naturalment, es refugiaren els naufrags. Una colla de tenors, tiples, actors còmics i caricatos que es defensaven com podien, intentant, en va, fer reviuir el vell repertori clàssic, fet a base del xulo madrileny i de l'andalús castís. El públic feia el sord. Ja n'estava tip.

El vodevil començava també a treure el

ALFONS G. TORMO
en «La Severa», de Juli Dantas

nas. El Tivoli s'omplia cada nit amb *Els Al·lotjats*, que En Pep Bergès va portar de París i va traduir En Cinto Capella.

Els sarsuelers s'hi aplegaren i feren una bona companyia. També hi va anar la Xirgu. El *Porten res de pago?* es va fer centenari al Nou.

Un dels actors més importants del gènere fou l'Alfons Tormo. Procedia també de la sarsuela. Era un actor molt bo. En el vodevil encara resultà millor.

Als tipus de to grotesc hi donava un caient deliciós, que cap altre actor no ha sabut trobar. Tenia el sentit de la caricatura.

En un dels molts vodevils en què va pendre part — la companyia d'En Tormo al vodevil fou llarga i brillant — hi feia un inspector de policia, encarregat de sorprendre un marit en flagrant delictes. Caracteritzà el tipus així: jipi, americana negra, calces i sabates blanques. Un bastonet a la mà; taltant un estiuellant. El bigotet retallat; les galtes i els llavis pintats de vermell. Era pal·lissot, tirava capellans, feia veu de dona i prenia actituds equívokes.

— A votzè el faré agafar, zap? Caram! Què z'ha pensat votzè?

En altres, si no hi havia gran cosa a fer, es cuidava de farcir-lo. Ho feia amb enginy. Sobretot si es tractava d'un d'aquells vodevils poca-soltes que darrerament es posaren de moda. S'adaptava a les circumstàncies. Feia el «burro».

— Escolta, Sierra — deia al traspunt —, deixam sortir.

— Ara no ve bé.

— Ja ho sé. Però no hi fa res.

Agafava la galleda de les serradures i es posava l'escombra a l'espatlla a tall d'escope. Així travessava l'escena, amb la sorpresa dels que s'hi trobaven i del públic.

— Apa, adéu, Santpere. Que vols res?

— Eh! Què... has vingut a fer?

— Destorba. Apa, adéu, Diuverteix-t'hi.

El públic s'hi rebentava de riure!

Era el rei de les «morilles» oportunes. Tenia, a més, l'art de no quedar mai groller.

Al *Tenorio* de l'Espanyol hi feia el Mejías. Un Mejías equívoc, empeltat de Ricardito. A l'acte del desafiament moria fent gestos de Bertini, amb el somriure als llavis i la galta arpenjada al palmell de la mà.

En Tormo es féu l'amo del Paral·lel. No hi valien Santperes ni Alfonsos. Quan estava d'humor es calçava sense esforç a tots els actors del barri.

Havia fet també tipus dramàtics amb una gran dignitat. En una obra d'En Lluellas feia un captaire esplèndidament bé.

Un gran comediant, en fi. No va traspasar les muralles del Paral·lel perquè són més altes que les de la Xina. El Paral·lel és un lloc aïllat de la resta del món.

El retrat que publiquem és seu, fent un gitano de *La Severa* de Juli Dantas. Ni una «morilla», ni una frase fora de to, ni un gest que no s'adigués amb el tipus.

— Això no és vodevil — deia —. És una de les obres que he fet més a gust.

De retrats com aquest se'n féu fer unes col·leccions. En regalava als amics. De retrats de tipus fent vodevil no se'n féu mai cap, gairebé.

Fou també un dels primers a desaparèixer. Així que el vodevil es tornà tinyinys per sistema. Una coincidència. Després desaparegueren l'Alfonso, En Bergès i d'altres.

Dels desapareguts i dels que queden, era, evidentment, el millor.

I ara que el vodevil s'ha convertit en una cosa que fa tuf, ve a tomb recordar un dels actors que el féu sempre amb la màxima dignitat artística.

JAUME PASSARELL

LES ESTRENES

Teatres Espanyol i Talia

Aquests darrers dies al Teatre Talia han estrenat dues obres. Una es titula *Un mes d'abstinència*, l'altra *El llorito verd*.

La primera és un vodevil de tipus francès. Es veu d'un hora lluny la procedència. El firmen dos autors d'aquí.

L'altra és una comèdia, adaptada d'un altra de castellana. Havia estat representada al Barcelona per la companyia Claramunt-Adrià en temporada d'estiu, amb el títol d'*El moll verd*.

No hi ha gaire diferència amb els títols però tampoc n'hi ha amb les obres. Ve de l'estranger, com l'altra.

Aquesta darrera ha servit per a presentació del nou actor còmic de l'establiment, En Giménez-Sales, procedent del Teatre Espanyol. Un actor bo que s'entreté representant comèdies dolentes.

D'entrada ja va començar dient «morel·las», algunes d'elles de força mal gust.

A l'Espanyol han estrenat *Pensió Ramona*, original d'un traspunt de la casa. No se pot dir ni bé, ni mal.

Es veu clar, però, que és fent de traspunt i valent representar comèdies des dels bastidors i tenint en compte el que es cobra de drets a la Societat d'Autors, que ha escrit l'obra. Es a dir, que és escrita de bona fe.

Una altra és el *Primer p'ts baixant del cel*, original del copista de caudals de l'establiment i d'un tal Grafit.

Té els mateixos defectes que l'anterior, però accentuats.

Tant les unes com les altres no faran gaire forrolla.

P. R.

MUSIC-HALL

Sam Wooding
i la seva orquestra

A mitjans de 1925, quan René Bizet i altres crítics proclamaven ja la crisi del music-hall i demanaven quelcom que retornés el públic vers l'instint i vers el primitiu, des- embarcava a Hamburg la troupe negra dels «Chocolat Kiddies», que més tard, en gener de l'any següent, havíem d'aplaudir i admirar els barcelonins a l'Olympia. L'èxit dels «Chocolat Kiddies» a l'Amiral Palast de Berlín va esperarar un periodista parisenc, André L.-Daven, secretari del teatre dels Champs-Élysées, el qual, d'acord amb Louis Douglas, un ballari negre que s'arrossegava des de temps per París, va presentar a l'estament teatre aquella famosa revista de color que tant va remoure el music-hall i en la que féu la seva aparició a Europa Josefina Baker.

Els «Chocolat Kiddies» portaven un jazz remarcable. Era el millor del conjunt, i procedia del reputat Club Alabam, de Nova York. Tocava el piano el director de la troupe, Sam Wooding, honorable ciutadà de Filadèlfia que avui, escampada tota la seva gent, dirigeix al Casino de San Sebastián aquell mateix jazz, salvat de la desfeta.

Sam Wooding és alt i corpulent. Riu gairebé sempre — ensenyant una renglera de dents blanquíssimes — sense ésser un home alegre. Els seus ulls reflexen més aviat melangia que joia. No és d'aquells directors nordamericans que salten i ballen, però constantment les seves cames i tot el seu cos porten el ritme de la música. Unes mans que parlen, amb els dits que es mouen d'una manera prodigiosa, condueixen els músics. Veure'l és una delícia.

L'orquestra, excellent, la millor indiscutiblement que ha passat per Barcelona, resulta una prolongació de Sam Wooding. Es descobreix en el seus components aqueixa harmonia natural que, segons Paul Le Flem, «uneix en els negres els gestos dels artistes i el ritme musical». Quan interpreta el *Saint-Louis Blues*, hi ha un moment en què un solo de trompeta, amb sordina, va fent-se imperceptible i no més se sent com els músics marquen el ritme amb els peus. Igual que si un mateix resort els moguéss a tots al unison, duen també el ritme amb el cap, inclinant el cos d'un costat a l'altre.

Sam Wooding és un enamorat del jazz. «Dintre uns quants anys — ens ha dit — el jazz serà la llengua universal dels pobles; s'anirà imposant cada dia amb major força. La música fou fins ara un plaer per a les oïdes; amb el jazz, ho és també per als ulls. El jazz és, a més a més, un estimulant, i, al mateix temps que música, és dansa i és cant. És un sentiment, una atracció i un exercici alhora. És ritme i és melodia.»

Poques vegades hem tingut uns hores tan distretes com les passades escoltant i veient Sam Wooding i la seva orquestra. El defecte de monotonia, de què sovint han estat censurats els conjunts musicals de negres, no existeix en aquest, que es distingeix, precisament, per la seva variació. Després del vals *Tungether*, a base de trompeta, amb acompanyament de trombons i saxofons, interpreta *Chiquita* amb un solo de banjo apoiat pel saxòfol bariton i l'helicone. O bé, amb *Tiger Rag*, dona a conèixer un curiós fox descriptiu de la fúria del tigre a la selva. O us encomana, amb el *Saint-Louis Blues* tota la melangia del treballadors de color. O us aporta, amb una composició de Youmans, l'alegria trepidant d'una star nordamericana.

Message recomanava als compositors que anessin a escoltar l'orquestra de Paul Whiteman per a donar-se compte del partit que podrien treure de les seves combinacions orquestrals «tan noves com enginyoses». Amb referència a Sam Wooding, es pot fer igual recomanació als nostres compositors. Sobre-tot, a alguns que han rebutat el jazz i que amb les llurs composicions, pobrement instrumentades, no es cansen d'ensopir-nos.

JOAN TOMAS

Una nit a la Barceloneta amb Don Eduard Marquina

L'estiu passat vaig tenir el gust de co- nèixer personalment el senyor Marquina, en la seva casa de Cadaqués. Era el dia del sant de la seva esposa i la casa estava plena de convidats. Malgrat de la tenue absolutament estuència del personal, la cerimònia tenia un cert aire solemne. El senyor Marquina repartia somriures i estretes de mà i tenia quatre paraules amables per a tothom. Anava en mànigues de canisa — una camisa amb ratlles blaves i blanques — i portava elàstics.

Me'n recordo tan perfectament, sobretot, perquè els elàstics han estat sempre, des del meu punt de vista, una peça de vestir literalment sinistra. De llavors ençà (això passava pel mes de setembre) la figura del senyor Marquina m'ha aparegut sempre aureolada per la Y fatídica dels famosos elàstics. Ja podien dir els diaris que havia tingut tal i tal èxit; ja podia sortir *La Esfera* amb una fotografia de l'il·lustre poeta a tota plana... La silueta dels elàstics que jo vaig veure a Cadaqués se'm retallava nítida i

EDUARD MARQUINA

desagradable sobre el fons prestigiós de l'autor de *En Flandes se ha puesto el sol*.

Potser el lector trobarà que la meua preocupació era excessiva. No diré el contrari, però el que sí puc assegurar és que per motius molt més fútils s'han escrit moltes *rebetades* d'orde literari...

Dissabte a la nit, l'Eduard Marquina s'estava al *dancing* del Casino de Sant Sebastià, acompanyat d'En Josep M.ª de Sagarra. Sobre la taula, un parell de whiskys i un tema de conversa comercial. Que si la Bàrcena, que si *Les llàgrimes*, que si el Gregori...

Uns moments més tard apareixia sobre la taula el tercer whisky i un projecte d'interviu.

— Això de les intervius — ens va dir En Marquina — és una cosa que m'esgarrija.

— Això és un dir...

— Està clar que és un dir, però m'han passat coses una mica singulars. Una vegada, per exemple, em vingué a trobar un periodista madrileny. El vaig rebre en mànigues de canisa, perquè feia molta calor i li vaig dir que estava treballant. Es una cosa ben senzilla, oi? Doncs bé: l'interviu que va escriure aquell minyó començava així: *Lo encontramos en mangas de camisa, en plan de luchador. Está luchando con las rimas. Unas se le rinden fáciles, como amantes fieles y las otras se le presentan rudas, ariscas, como niñas salvajes y caprichosas...* etc.

— Devia ésser un literatós com una casa, aquest periodista...

— Naturalment. I això és el que em fa por.

Mentrestant, els *Chocolat Kiddies* de Sam Wooding escampaven per la sala l'amable estrèpit del jazz, que donava una mica d'electricitat a l'atmosfera xafogosa i carregada. Les parelles giravoltaven sense gaire convicció i pels voltants de les taules, plenes de begudes de tots colors, fumejaven uns converses banals i cansades. No obstant, en la nostra taula encetàvem — mal ens està el dir-ho — tota mena de temes importants. Per exemple:

— Li agrada el tango, senyor Marquina?

— No!!! És el pòsit de tots els residus de mala qualitat del segle dinou.

— I el jazz, li agrada?

— Molt. M'agrada com totes les coses de la meua època. Encara que jo sigui d'ahir, o d'abans d'ahir, em plau de considerar aquesta època com la meua. És bonic el jazz, i els autos, i els cabarets... El cabaret és una cosa excepcionalment ben trobada per a perdre el temps. I volem res més distret que perdre el temps?

— Això forma part de les meves teories, però, li confesso, no m'ha donat gaire bon resultat.

— Sí, està clar. Jo dic això i, no obstant, cada matí em llevo a les cinc per a treballar. Ara em veieu fent el *tomàtec*, però, creieu-me, sóc un *tomàtec per accidents*...

— Ens han dit que publicarà a MIRADOR uns versos en català; és veritat?

— Sí; em fa molta il·lusió de tornar a escriure en català, però em costa molt. De totes maneres, ho vull fer i no seria res d'estrany que col·laborés assiduament en aquest semanari.

Aquí, el senyor Marquina ens fa uns elogis terribles del nostre periòdic. No els reproduïm perquè, francament, no ens estaria gaire bé.

— I d'activitats teatrals, com estem?

— Preparo un drama en dos actes per a la Membrives. Una cosa de la serra del Gua-

darrama, molt feréstega. Tinc d'escriure també una comèdia per a la Bàrcena, purament poètica.

— Totes dues obres són en vers?

— Sí.

— No li agradaria fer teatre en prosa?

— Em costa molt; no en sé, vaja.

— ¿Vostè hi creu en la crisi del teatre, de la qual tant es parla?

— Sí. El teatre es ressent d'una cosa: de no haver evolucionat. Ens trobem que mentre tot ha canviat seguint un ritme acceleradíssim, el teatre, pam ençà, pam enllà, està igual que cinquanta anys enrera. El fem en les mateixes sales de sempre... Cal trobar unes noves directrius, fer una gran revolució en aquest art.

Ara parlem concretament del teatre espanyol.

— La gran tragèdia de l'autor — diu En Marquina — és que ha d'escriure en vistes a un públic massa vast, massa divers. Mai com ara havien estat tan acusats els matisos de gust i de sentiment entre la gent. En una reunió de cent persones, per exemple, ja ens trobarem amb una sèrie de grups ben oposats en matèria de sensibilitat i de tendències. Comparem ara, doncs, amb el gran públic, amb aquesta massa fabulosa a què ha d'anar dirigit el teatre que fem aquí. L'autor té la preocupació constant de tenir d'agradar a tothom, de fer concessions entre el seu gust personal i els gustos dels cent grups d'espectadors que han d'anar a veure la seva obra. És terrible.

— Considereu el problema insoluble?

— No. Crec que s'hauria d'anar a la creació de petits teatres, en els quals capiguessin unes tres centes persones. Llavors fóra possible d'especialitzar-se i hom ja sabia que escriu per a un públic que l'ha d'entendre.

— El públic espanyol — diu En Marquina — és francament recelós contra tota mena d'audàcia, té una gran por a la novetat. És per això que el teatre modern d'aquí està tan per dessota del d'altres països. Els autors no tenen més remei que subjectar-se a aquest control... Per altra banda hi ha els empresaris, que són un obstacle constant a tota nova temptativa. L'empresari vol jugar sobre segur i no està per revolucions de resultat dubtós.

— Suposem, si li plau, que vostè fos milionari, moltes vegades milionari. Quina mena de teatre escriuria?

— El més probable és que, si jo fos milionari, no escriuria absolutament res.

— No li agrada escriure?

— Escriure, sí. El que no m'agrada és tot el que ve després...

La conversa s'allarga, s'allarga. Eduard Marquina se n'ha d'anar a dormir.

— A les nou marxo amb un Ford cap a Madrid — diu —. A més, a casa m'han posat la clau sota l'estora. A la meua edat ja no m'està bé d'abusar...

A través de la vetllada, la imatge pejorativa d'aquells elàstics s'ha anat esfumant, esfumant... Ara ja no en queda res.

El nostre il·lustre amic, confessem-ho, s'ha apuntat una gran victòria.

Ens pensem que se n'ha anat content de Barcelona. Cada dia, el Poliorama s'omple durant les representacions de *Sin horca ni cuchillo*, l'estrena de la qual a Barcelona ha motivat la vinguda del senyor Marquina.

JOSEP MARIA PLANES

Reincidència alarmant

El redactor del «Dietari escènic» de *La Veu de Catalunya*, després d'haver ficat dos peus a la galleda, en fica dos més i a la mateixa galleda.

La nota que publicàvem al «Mirador indiscret» de la setmana passada, es veu que encara no li ha obert els ulls, a jutjar pel que el tal redactor ens diu en la seva acostumada secció dels dies 8 (edició del vespre) i 9 (edició del matí).

L'hi haurem d'explicar més clar.

Enganyat per les seves orelles (o oïdes, que fa més fi), es pensa encara que la paraula francesa *bagne* té la significació de bany, i per tant *bagnards* la de banyistes, quan no és pas un secret molt ben guardat que aquelles paraules es tradueixen al català per *presiri* i *presidaris*, respectivament.

Que se'ns perdoni la insistència sobre un afer tan banal, però l'alarmant entestament de l'al·ludit redactor ens hi obliga. En bé d'ell, és clar.

LA MUSICA

L'OPERA NO POT MORIR

Vostès hauran sentit dir moltes vegades, a persones que es creuen intel·ligents, per donar una mostra de la seva penetració i de la profunditat del seu criteri estètic: «L'òpera no té raó d'ésser; està destinada a desaparèixer.» I amb aquesta frase feta i innocent queden satisfets i creguts que han impressionat el qui els escolta.

Diuen també: «L'òpera és una forma convencional; no és natural que la gent s'expressi cantant.» Precisament el cant és una ponderació de l'expressió; doncs, dintre el regne de l'art, res més natural que els sentiments expressats pel cant.

Totes les formes artístiques són convencionals; no és estrany, doncs, que també ho sigui l'òpera.

L'òpera és una de les formes tipus, definitives i model·les de l'art, tant considerada com a obra de teatre que com obra musical.

El teatre és una manifestació constant i perenne de l'art humà: mentre hi hagi humanitat hi haurà teatre. Les seves formes, comèdia, tragèdia i òpera, són tant més elevades i perdurables com més convencionals són en la seva expressió externa: l'acció declamada en versos; el mite representat cantant. Ningú crec que pensi en la possible desaparició del teatre parlat (per molt que creixin els cines en esplendor i nombre); no dubti mai, tampoc, ningú, de la vida eterna del teatre d'òpera.

El sentit musical que porta l'home en el seu esperit fa també necessària l'existència del teatre cantat; la música és una activitat consubstancial a l'esperit humà: les obres musicals són la interpretació — convencional — de les impressions còsmiques, per mitjà de la mímica instrumental; i dels sentiments espirituals o afectius, per mitjà del cant vocal. La veu necessita recolzar els sons en les paraules; les paraules expressen una acció; i l'acció té el lloc propi en el teatre. D'on es dedueix que la línia més directa de la música, la que procedeix més pròpiament dels sentiments humans, termina en el teatre: per tant, en l'òpera. Doncs mentre l'home senti la música, no morirà el teatre cantat.

Un temps va haver-hi — no fa gaire — que semblava que havia aparegut una forma musical escènica que havia d'enfonsar i substituir l'òpera caduca. El *ballet rus* va enlluernar a tothom; i els esnobes, i els que no saben veure més que l'aparença de les coses, davant les cploracions i les fantasies dels vestits, astorats dels salts màgics dels ballarins, i admirats de la positiva força d'algunes partitures que es donaven, varen cridar «Eureka» i varen imaginar-se haver descobert el camí nou del teatre musical.

I això no pot ésser, per raons clares i sòlides. El «ballet» no és més que una forma secundària, un espectacle de diversió o de passatemps agradable, però no una obra íntimament i sencera artística perquè en el ballet l'acció que es descabdella en l'escena, es transmet a l'espectador per la vista i no per la paraula; i la impressió visual reclama una atenció que no pot lligar-se a l'atenció que ha de prestar-se a la sensació auditiva de la música; de tal manera que assistint a un espectacle de ball, o s'escolta la música, o es veuen les danses; però no totes dues coses alhora, perquè l'una destorba l'altra. Solament en l'òpera una cosa reclama i complementa l'altra, per mitjà del cant, es lliga indissolublement amb la paraula i amb l'acció.

L'òpera és un espectacle antic, que ha donat molt — si no tot — del que d'ell pot exigir-se — com la tragèdia, com l'escultura, com la pintura —, i que de tant en tant passa de moda. Però les coses són com són; i encara que un dia sigui més distingit admirar els balls russos, i un altre creure només en el cinema, l'òpera continuarà, a través dels anys i de les modes, pilastre ampla i ferma, al costat de les altres formes definitives i sòlides, aguantant la construcció pesant i antiquíssima de l'art humà.

JAUME PAHISSA

Teatre Català Novedades

Gran Companyia Catalana

Direcció: C. CAPDEVILA

Avui dijous, tarda, a les cinc,

Don Gonzalo o l'orgull del gec

Nit, a les deu, «Tertúlia Catalanista»

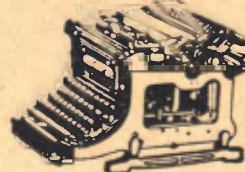
Les Joies de la Roser

Protagonista: ENRIC BORRAS

Diuenge, comiat de la Companyia. Programa magne, dues grans creacions del colós ENRIC BORRAS. Tarda, a les quatre, *Les Joies de la Roser* i *La bona gent*. Nit, a les deu, *La bona gent*. — Es despataxa a comptaduria.

Albiol G. i Riera, S. L.

Passeig de Gràcia, 42 - BARCELONA - Telèfon 15345

Quan vulgueu adquirir una màquina d'escriure consulteu-nos

Aquesta casa és absolutament formal

Màquines de totes marques: noves, reconstruïdes i d'ocasió

Taller ben muntat per a adobs i reconstruccions. Abonaments

Representants de l'atril «KOPI» i multicopistes «PERFECT»

D'UN 5 A UN 10 PER 100 DE DESCOMPTA PRESENTANT AQUEST ANUNCI

CINEMA I DISCOS

Les nostres Sessions

Estiu, temps de vacances, llegim al començ d'Albada. Ja tenim la calor al damunt i la gent aviat començarà a emigrar de Barcelona. Com que les volem efícaes, aquestes són coses que ens indiquen la conveniència de suspendre provisionalment les nostres sessions que amb un èxit creixent hem vingut celebrant.

Direm ara que estem molt satisfets de les nostres tres sessions. N'estem doblement satisfets, perquè han estat el que volem que fossin i perquè han tingut un èxit que

solides amb ell i que es justifiquen per si soles, perquè són belles i ordenades i no pretenen ésser altra cosa.

Però el "clou" de les nostres sessions han estat i seran els grans films de repertori que sempre es b' reprenen. Per damunt de tot ens interessa la poesia. El film pur ens interessa molt, diem, però com activitat marginal; el nostre amor més gran va al film que presenta "l'Home": *Albada, La dona marcada, Una núvia a cada port*, etc.

Quan un film és realment bo, cal veure'l més d'un cop, a cada nova visió respren més. Per això creiem que la nostra tasca més fructuosa és donar oportunitat als bons amants del cinema de veure aquells films que tenen una valor de tècnica i humanitat perenne.

Les nostres sessions seran repeses a l'octubre. Volem portar a Barcelona films com *La zène*, de Lacombe, i *Finis Terrae* d'Epstein, on el gènere documental assoleix la seva màxima emoció i humanitat. Films com *Entraïlle* de René Clair, avui ja clàssic i que fou, quan la seva estrena, una cosa extraordinàriament agosarada, prova de la significació clàssica de la qualificació: *avantguardisme*. Pensem també en la producció de Germaine Dulac, la intel·ligència penetrant i comprensiva de la qual prou bé coneixem a través dels seus escrits. Si l'ajut del públic no ens manca, a fi de fer més efícaes les sessions, farem venir els mateixos autors a explicar verbalment: el que pensen i fan. Treballarem també la qüestió de posar-nos en relació amb Berlín i, si les gestions tenen l'èxit que tant desitgem, podríem oferir els documentals, els estudis, sortits dels *studios* germànics.

Repeses? Durant l'estiu tindrem lleure de seleccionar-les, amb tota cura. Pensem ja alguns títols, perquè devem aquesta explicació al lector; aquestes repeses no por-

RENÉ CLAIR

ha ultrapassat el que prudentment esperàvem, indicació que el nucli de persones que s'interessaven amb serietat pel cinema és avui ja força considerable i que això permet l'existència d'aquests programes que tímidament varem concebre i que plens d'entusiasme i confiança reprenem.

Les nostres sessions les entenem com un complement pràctic de la nostra pàgina setmanal. No n'hi ha prou amb xerrar, hem cregut que calia fer quelcom i d'aquí les sessions. Hi ha hagut acció recíproca entre la nostra pàgina i aquestes projeccions; si amb ella hem fet publicitat dels programes que havíem arranjat, recíprocament les nostres sessions han atret l'atenció de molta gent damunt la nostra pàgina, on ens plau dir-ho, no hi ha una sola línia feta per encàrrec, i diem això perquè ens cal fer constar que, com dèiem al començ d'aquestes ratlles, les sessions han estat el que nosaltres lliurement hem volgut; i en la confecció dels programes hem procedit amb absoluta llibertat.

Ens interessa el cinema en totes les seves manifestacions; el mateix el documental que el còmic, el retrospectiu que el d'avantguarda, i hem procurat incloure en els programes exemples de cada un d'ells.

L'intent de portar films d'avantguarda ha reeixit completament i reincidirem. Ens interessen molt. No veiem per què al costat del cinema narratiu no hi pot haver lloc per a aquesta activitat, on les imatges s'encadenen lliurement, obeint solament a regles intrínseques. Estudiis de cinema que ens han d'ajudar a comprendre l'essència del cinema, a trobar de retop més plaer en la contemplació dels films corrents. Anticipacions agosarades proposades a l'atenció dels productors. Escorcollament subtil dels recursos de l'aparell filmador. Imatges as-

GERMAINE DULAC

taran solament sobre les grans pel·lícules, sinó que també pensarem en aquelles que sense ésser films de primera categoria, és interessantíssim donar pel fet que quan l'estrena varen passar completament desapercebudes sense merèixer una semblant dissort. *La dona marcada, El capità Sorrell, Una núvia a cada port, Hotel Imperial, El ventall de Lady Windermere, Les dues tempestes* i altres les donarem amb tota seguretat en les nostres pròximes sessions. De cada una d'elles ens ocuparem quan sigui oportú de fer-ho.

Podrem presentar també el film rus? No direm que ho creiem possible, direm més: ho creiem probable.

Prou per avui. En aquesta pàgina trobarà el lector, quan sigui el moment, detalls més concrets sobre els programes; hem volgut ara només indicar ràpidament una pauta d'orientació i alguns dels projectes, els de més immediata realització.

J. PALAU

Waters Cardona Vergara, 1

UNA ESCOLA DE CINEMA

El cinema alemany adquirirà una importància europea si escapa a la influència de Hollywood.

André Gide

La unitat

«Això és un film alemany!», haureu dit algunes vegades en entrar a una sala en curs de projecció. I, segurament, heu encertat. Era, efectivament, un film alemany. Ara preguntem: en què ho heu conegut?

Ho heu conegut en una pila de coses que potser no heu meditat mai i que, tanmateix, valen la pena d'ésser remarcades per tal com elles ens poden dur com de la mà a l'aclariment de la qüestió essencial del cinema, o sigui al que ha d'ésser el cinema com a art.

Fixeu-vos, de moment, que la vostra exclamació ja demostra, d'una manera ben positiva, que en el cinema alemany hi ha una unitat. Efectivament; comparada la producció cinematogràfica d'aquell país a la de qualsevol altre, hom no pot deixar d'observar que, a part de l'interès que pugui oferir per tal o tal altre film particularment reeixit, el cinema alemany presenta algunes característiques generals que trobareu invariablement en tots els films dignes de retenir la vostra atenció.

No es tracta d'aquell aire de parentiu que dona al film americà l'aplicació d'una tècnica sempre igual a ella mateixa, sempre poc matisada. És alguna cosa més profunda. Són alguns trets comuns que ressalten prou netament perquè hom pugui parlar, ja, d'una escola. De l'escola alemanya de cinema.

Vol dir això que tots els directors alemanys s'hagin aplegat entorn d'un sol mestre? No. Fritz Lang, Robert Wiene, Paul Leni, Murnau, Urban Gad, Lupu Pick, Karl Grüne, Dumont, Pabst, Arthur Robinson, no han pas rebut un ensenyament igual. I, no obstant, en totes llurs realitzacions, principalment en els millors quadros, podeu veure aquelles semblances significatives que us han fet exclamar més d'una vegada: «Això és un film alemany!».

Els *Nibelungs*, de Fritz Lang; *L'home de les figures de cera*, de Paul Leni; *Faust*, de Murnau — per no citar sinó tres pel·lícules projectades a Barcelona — són d'inspiració ben diferent, de factura absolutament diversa. Què és, doncs, allò que nosaltres hi trobem de comú?

No sé si hom pot donar una resposta absolutament definitiva a una qüestió que, si bé s'examina, planteja un dels més alts misteris de l'esperit? Hi ha algú que hagi donat raons pertinents de l'aparició d'una escola de primitius flamencs? Van Eyck, Van der Weyden, Memling, no tingueren els mateixos mestres, ni solament la mateixa for-

mació. Per què, doncs, a desgrat de llurs diferències, s'assemblen tant? Per què, també, en una època determinada, tota l'escola grega sembla envorcar un mateix ideal? Què és, en fi, el que dona aquella íntima semblança, malgrat llur temperament individual tan divers, als grans compositors alemanys dels segles XVIII i XIX? Com és que, en un moment donat, un clima espiritual engendra aquests conjunts?

El cas és que, segons la nostra creença, un fet semblant s'està acomplint actual-

«Una dona a la lluna»

ment, davant els nostres ulls, en el cinema alemany. I aquesta és la raó íntima de la seva unitat. Unitat que prové, segons nosaltres, d'una causa primordial, que produeix una pila d'efectes que estan transformant i transformaran encara més el cinema. I és que els alemanys, escapant a la influència de Hollywood, i obeint simplement el geni de llur raça, han fet en el cinema el que, per no citar sinó els casos més coneguts, havien ja fet en la música simfònica (Bethoven) i en el drama musical (Wagner), o sigui, que han portat el drama a l'interior, que és on interessa.

Però d'això, com de la seva conseqüència quant a la realització, o sigui el cinema de composició i la subordinació dels actors, així com de l'excepte importància que en tot plegat va tenir *El gabinet del Doctor Caligari*, de Robert Wiene, en parlarem en un altre article.

JOAN ALAVEDRA

ANDRÉ BEUCLER

Un director escrupolós

L'ull, diu Griffith, no pot veure de cop el conjunt del film. En una primera visió multitud de coses li escapen. Convençut d'això, el cèlebre director americà, abans d'editar un film seu, amb una paciència exemplar, el fa passar diverses vegades. La batalla dels sexes fou examinat vuitanta dues vegades de cap a peus abans que el seu autor es decidís a posar aquest film en circulació.

Caldrà que l'espectador fes — no pas en la mateixa proporció, naturalment! — una experiència semblant. Sembla mentida les coses que es remarquen en un bon film a la segona vegada de veure'l, que hom no havia vist la primera volta. Hom l'entén aleshores millor, puix que pot copsar millor l'ordre i la disposició dels moments referits tots al conjunt.

El que Schopenhauer diu en el pròleg d'un seu llibre, que per entendre'l cal llegir-lo dos cops, car el que diu a la primera pàgina és dit ja en mires a la darrera, és aplicable a tota obra artística.

Ja ho sabeu...

— que Schetzinberger, el director de *D'home a home*, ha fet un film amb R. Dix que es dirà: *Pell Roja*?

— que Clarence Brown, que tan bé reeixí en *El dimoni i la carn*, dirigirà altre cop a Greta Garbo en la seva nova pel·lícula: *Anna Christie*?

— que von Stroheim i Glòria Swanson no s'entenen? Què serà, doncs, de *La Reina Quelly*, el film que feien tots dos?

— que *Ombres blanques* serà projectat amb aquest nom aquí i no amb el de *La Senda*, com dèiem en un altre número? Devem al lector aquesta rectificació d'un error ben involuntari, degut a una informació confusa, car *La Senda* és un film de Dolores del Río que no té res a veure amb l'avui famosa obra de Van Dyke.

— que John Gilbert està treballant en un film que és encara (!) silenciós? El títol: *Les nits del Desert*.

El senyor davant del seu retrat a l'exposició.

(Gringoire.)

— Ja et deia jo que no fessis servir l'encenedor quan portessis coll de celluloide.

(Passing Show.)

La mestressa de la dispensa. — Què fan els dispensers, Emília?

La minyona. — D'allò més bé tots. Ara que vostè està malalta, tots han decidit quedar-se una setmana més.

(London Opinion.)

VIATGES MARSANS, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges marítims i aèris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

Informes
i Pressupostos gratis

DE LES ARTS

Per què els artistes catalans emigren a París?

Un bon rostit pintat per un afamat, risca d'ésser una obra mestra?

1

Es un gran error creure que a França hi ha una veritable escola pictòrica. Les fonts del segle XVIII van estroncar-se al naixement de David. Després la pintura ha seguit un camí oposat a l'home, oposat a la vida, no responenent a res absolutament de vital, no responenent a cap necessitat de fons sensorial, sinó a una fam — desig — per reproduir una deliniació exacta de l'objecte. Watteau i els seus van heretar del moviment pictòric universal les lleis fonamentals. No varen caure mai en una escola de petits mestres.

En la pintura actual francesa hi ha dos camps, dos pols oposats: l'un, Vlamink, romàntic per excel·lència, literari sobretot, però d'una consciència i passió extraordinària, hauria pogut ésser un formidable pintor, però els francesos estan enverinats de literatura; l'altre, Matisse, un decorador de faiança, ha estat sempre un mal pintor, té la pintura no del fet pictòric, sinó per expressar una idea literària, trobada en un moment cregut genial, en un moment realment antihumà. Matisse és l'home antisensorial per essència; les seves obres no tenen cap flaqueja humana, són sempre d'un mateix nivell, carns, roses, flors, tapisos, però no pintura, no expressió pictòrica, no la veritable sensació: és tot exterior i superficial.

S'ha dit que la joventut catalana s'ha format de la pintura francesa.

La pintura francesa amb els impressionistes va arribar a una finalitat en el fons comprensible a la majoria de gent, comprensibles a la gran quantitat de gent que han somiat ésser pintors — creieu-me que n'hi ha molts que tenen aquesta pretensió — perquè només calia posar-se al treball i reproduir amb més o menys gràcia el paisatge que tenien al davant. Va ésser el naixement de la fotografia. Després, la raó d'ésser coneguts en el mercat mundial va tenir el seu origen en la gran munió de biografies de pintors que en aquell temps — només a França — es publicaven; la sèrie d'exposicions que es celebraven cada any, tot això va ésser prou perquè es formés la cua d'admiradors que hi varen fer cap, buscant les idees noves, mentre els altres països estaven postergats o dormien sobre els llorers florits d'un museu. La pintura catalana, creieu-me, no ha rebut res de l'impressionisme; En Nonell mateix n'és prou lluny. Els seus únics paisatges confirmen aquesta tesi; són obres molt més completes, tenen molt més de Goya.

L'únic home l'obra del qual ha pogut entrar a Catalunya, i encara disfressat completament d'idees més humanes, és Cézanne, i a causa sobretot de la idea constructiva, a causa també potser d'aquelles teories que totes les èpoques que cauen, èpoques decadents, han inventat. Cézanne era un gran sensitiu, no hi ha dubte, i és potser segurament això que més va plaure a casa nostra. Després també, la seva tossuderia, aquells paisatges de la seva segona època tan durs, tan antisensuals, tan secs. Era el

renaixement de l'escola sienesa mal compresa precisament. Es allà on totes les escoles es torçaran el coll, la fi del món, si voleu. Amb Cézanne — aquest mal liric, encara que no l'hem comprès mai per sort — va entrar l'època de desgavell i de desorientació. I dia per dia l'afluència de pintors catalans a París va multiplicar-se. Ara, després que hem rebut tots aquests cops de peu, després que el món s'ha estabilitzat un xic, després que els borinots no ens fan por, sinó que els mirem estranyats comptant-los les potes, pensem: ¿és una necessitat que els artistes catalans passin per París?

Cada dia l'home sofreix més d'aquesta manca de respecte a la seva obra, sigui quina sigui; cada dia té més necessitat de llibertat sensual, de treballar obeint únicament al seu instint, cosa que a Catalunya no es pot fer, lligat com està un, primer a la influència del país, del paisatge, tan

FRANCESC DOMINGO. — Els jugadors (Col·lecció Plandiura.)

mascle; després a la influència que ha pres el caràcter realista; i segon a les exigències del senyor que compra. Cada dia s'imposa més per l'home conscient, per l'home que vol treballar, pel que sofreix, la vida a París.

La pintura catalana no ha estat mai, però mai, un reflex de la pintura francesa, per més que admirem les seves bones èpoques. Hi ha la raça. Nosaltres estem molt més a prop dels bisantins. Per això ens extasiem davant del Greco i aquest precisament no ha estat mai, ni podrà ésser comprès pels francesos, per més que diguin que Cézanne és el seu fill directe i s'ho pensin.

FRANCESC DOMINGO

Una exposició Courbet

Al Petit Palais hi ha actualment una exposició de cent quinze teles i altres tants dibuixos de Courbet, en commemoració — un xic retardada — del cinquantenari de la mort d'aquest pintor.

Tret del Museu de Lille, tots els altres museus i els col·leccionistes particulars han prestat llurs obres. Fins el Museu Metropolità de Nova York n'ha deixat dues, i una de de Detroit.

Comentant l'esdeveniment d'aquesta exposició d'obres del gran realista, Maurice Raynal s'ha despenjat amb una gasetilla a *L'Intransigeant*, en la qual, després de qualificar a Courbet de «gran nigaudo», diu que va tenir l'audàcia d'afirmar el seu individualisme i d'instaurar el culte de la matèria pictòrica en tota la seva buida esplendor. Més avall, perdonant-li la vida, diu: «malgrat la vulgaritat de les seves concepcions, la llordor de la seva execució, potser la seva manca de personalitat (!), car va estimar molt els espanyols, Courbet queda com un bon fadrí de la paleta.»

Donem la nota per a satisfacció dels nois tres valents rrrevolucionaris, «grands nigauds», que podran exultar de joia damunt les runes de la glòria de Courbet per fi aterrada per l'estrèua ploma de Maurice Raynal, que si no comptés amb una fortuna procedent de l'arrendament de les cadaires de Notre-Dame, Saint-Sulpice i la Madeleine, no es podria divertir fent de «tramendou».

Un cas lamentable

Un dels locals més sumptuosos que hi ha actualment a Barcelona per a exhibir exposicions d'art és, indubtablement, les Galeries Laietanes. Les condicions de presentació més desitjables a tot establiment de certa categoria les trobeu, en aquest cas, complimentades: situació cèntrica, instal·lació acurada i un passat esplendorós.

De l'excel·lència del lloc d'emplaçament ni cal parlar-ne, i de la gloriosa història potser tampoc, perquè tots recordareu prou bé el seguit de manifestacions artístiques de vàlua que es verificaren, en aquest local, en temps de l'expert senyor Segura i fins una temporada després de la seva mort.

La presentació dels objectes per a decorar un interior és, gairebé sempre, distingida. En passar el cancell, uns aparadors us mostren les darreres novetats de la bibliografia artística i literària, les quals podeu adquirir, tot seguit, en la llibreria, tan dignament regimentada per la senyora vídua de l'enyorat poeta Joan Salvat Papasseit. En altres magnífiques sales trobareu — si ho cerqueu — els objectes necessaris per a furnir i decorar la vostra casa en un estil més o menys antic i regimè; i en les diverses vitrines contemplareu, molt sovint, escollides produccions de distingits artistes, etc., etcètera... A més a més, cal fer constar una instal·lació atinada dels quadros exposats en les corresponents sales destinades a exposició i un tracte atent a càrrec dels dirigents i empleats de la casa.

Doncs bé, totes aquestes qualitats que, amb gust, reconec a les Galeries Laietanes no afecten, evidentment, a la missió fonamental que ha de tenir un establiment d'aquesta mena, la qual cosa és — al meu entendre — l'exhibició de la pintura i escultura de qualitat més bona possible per a l'educació estètica del nostre públic. Heus aquí la responsabilitat d'ordre educatiu d'un propietari de sala d'exposicions.

Instal·lar a Barcelona una galeria on constantment s'exhibeixi bona pintura és difícilíssim. Reconec la complexitat de la qüestió i admeto, d'antuvi, comprensibles justificacions. La producció de bona pintura a Catalunya és insuficient per a omplir constantment els diversos locals especialitzats que tenim. Accepto, per tant (com a fet, ara com ara, inevitable en el repertori de les nostres galeries d'art), una certa convivència amb la pintura discreta, grisa, insulsa, acadèmica o extravagantment moderna; però tot això, dintre uns límits prudencials i en nombre reduït, puix si les exposicions sense cap interès són freqüents, aleshores no hi ha justificacions possibles i és més aviat un cas deplorables de desconeixement de l'ofici de marxant, les conseqüències del qual són massa importants per deixar d'eludir-les.

Ja fa temps que el tant per cent d'exposicions, interessants, és, malauradament, reduït a les Galeries Laietanes. I això, pels qui conservem un bon record d'aquesta casa, és molt anguniós. Tenir sempre les sales plenes de qualsevol mena de quadros potser demostra unes grans dots comercials, però admetre i exhibir massa sovint les fantasies de pintors ineptes també demostra no entendre un borrall d'art.

Lamento haver hagut de parlar amb tanta cruïda, motivada per la millor intenció de col·laborar en la depuració del fet artístic. I tant de bo que, d'ara endavant, em falti espai en aquesta pàgina per a registrar degudament les successives exposicions de bona pintura i escultura d'aquestes galeries. Així sigui.

He de fer constar, abans d'acabar, que els anteriors comentaris no afecten a la Sala Joan Merli, la qual ens ha mostrat, fins ara, una sèrie ininterrompuda de valuoses exposicions.

MÀRIUS GÍFREDÀ

Tercera exposició d'art del Penedès

Hem rebut una comunicació del Comitè directiu d'aquest certamen, encapçalada amb un admirable gravat al bòix.

No cal dir, el nostre entusiasme i adhesió per una manifestació de tants bons propòsits.

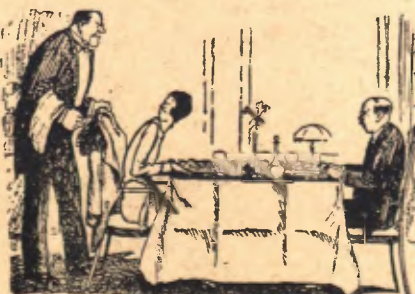
La conveniència de celebrar bones exposicions és cada dia més apremiant si volem continuar evolucionant cap a una major superació. Recomanem, per tant, a tots els nostres artistes del Penedès que col·laborin amb entusiasme en aquesta exposició, la qual promet assolir un vertader èxit.

Ella. — Es molt perillós fer l'amor a la dona d'un altre.

Ell. — Encara ho és més fer-lo a la vídua.

(London Opinion.)

— Faria el favor d'un maître d'hotel més petit? El meu marit ha de fer unes reclamacions.

(Candide.)

Quin és el vostre paisatge preferit?

PERE DAURA

El paisatge preferit meu: El que més s'apropa del que porto en mi mateix. Paisatge; espectacle vivent. Mai no l'he pintat dues vegades. Perquè sempre m'ha semblat nou, com si els meus ulls el veiessin per primera vegada.

Com a éssers aimats un temps, guardo en el fons de mi mateix, tendrament, un amorós record, del meu cor joia, per a tots, sens excepció, aquells paisatges que ja he pintat. I tal un mariner té a cada port un recurs d'il·lusori plaer, o amor, tinc jo a cada pam de terra corregut l'accessori amic i estimat.

Marges, arbres, murs, cases, contorn de muntanya amb els quals he conviscut i preferit.

Els elements dits «accidentals» en un paisatge variant constantment son aspecte, fan que sempre el meu preferit és el darrer que ha pintat. El sol desitjat, el que no coneix encara.

No obstant, en mig dels paisatges dolços i suaus, simples i sobris; grisos, d'aquell gris tan ric en color, horitzontals, de certes terres nòrdiques és on la meua necessitat de pintar esdevé més imperiosa i irresistible.

Però acabo descobrint que no he descobert encara les meves preferències. Si bé coneix totes les meves antipaties.

Pintura res té de comú amb paisatge. I un paisatge pintoresc (perdó dels extremistes!) pot donar bella pintura. No, Cadaqués?

MARIAN A. ESPINAL

Quan del pretext no se'n fa un fi, tant se val pintar a Terrassa com a Olot.

JAUME MERCADÉ

El camp de Tarragona i la conca de Barba.

Terra de llicorella, on es fa el moscatell romà i el vi 17 graus.

Paisatge de garrofers, oliveres i avellaners.

Suburbis i sobretot pintar els voltants de Poblet.

L'epicentre del meu paisatge és el Coll de Lilla.

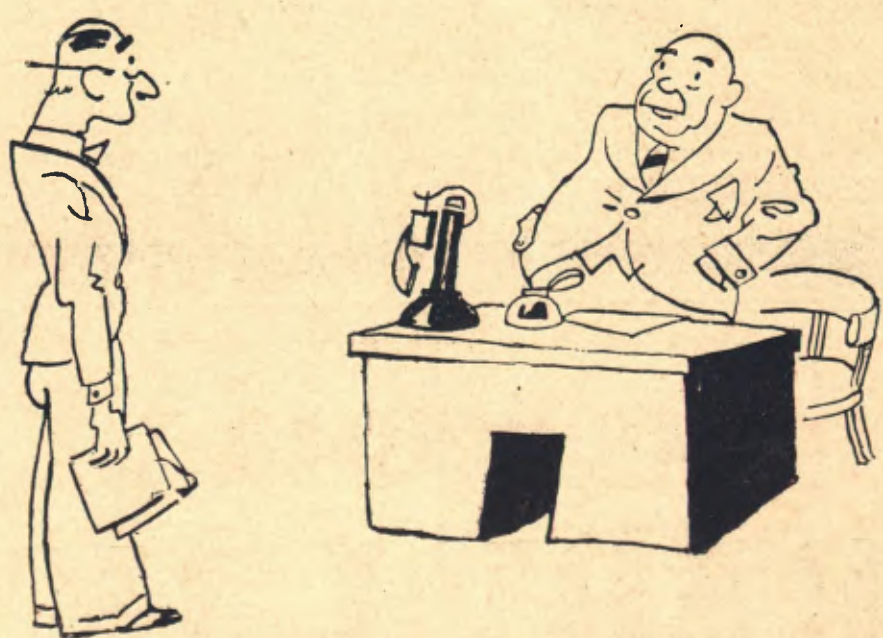
J. M. MIR MAS DE XEXÀS

El més interessant, per mi, del paisatge són les coses il·luminades que reflecteixen la llum; no però, per llur existència objectiva.

— No tingueu por. Ho fa per jugar.

(Gringoire.)

— Anar a casori un dia de venciment... però que esteu boig?

— És que sóc jo el que em caso.

(Réussir.)

Feu fer els vostres gravats en la

UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

Joies i pel·lories
J. ROCÀ
rambla del centre 33.
passatge Bacarai, 2.

MOBILIARI D'ART BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

Exposició Internacional de Barcelona

Oberta fins a les dues de la matinada

Queden oberts al públic els Palaus de Comunicacions i Transports, Electricitat i Força Motriu, Art Modern, Alfons XIII i Reina Victòria Eugènia.

Les taquilles d'entrada a l'Exposició es tancaran a la una.
A la nit, els Palaus, Jardins i Avingudes de l'Exposició estaran profusament il·luminats.

Gran Parc d'Atraccions Roserar - Miramar - Poble Oriental

La Secció de l'Art Antic del Palau Nacional estarà oberta igualment al públic tots els dies, de la una del matí i de quatre a set de la tarda, sempre que no hi tingui lloc cap festival.

ENTRADA A L'EXPOSICIÓ . . . 2 ptes.
COTXES 4 »

AVUI dijous, dia 13, a les cinc de la tarda

Gran festival al Poble Espanyol

Focs japonesos, Enlairament de globus, Pallassos, Gegants, Nans, Cucanyes, etc., etc.

PREUS

Entrada al Poble Espanyol 2 ptes.
Nens 1 »
Seients lliures.

PREU D'ENTRADA AL RECINTE DE L'EXPOSICIÓ . . 2 ptes.
COTXES 4 »

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Teleg.: "CARBUROS"

Mallorca, 234
BARCELONA

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MANGANESI i FERRO-SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i pessets seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES materials d'aportació per la SOLDADURA AUTÒGENA

Pressupostos, estudis, consultes i assaigs, gratis

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDELLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10916

Braguers Reguladors
per a retenció absoluta de la trencadura.—Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal.—Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena

Més de cinquanta anys de practica són la millor garantia

Demaneu

"BABY-LAX"

El millor Laxant-Purgant

RAMON BES & C.^A

Maquinària, Tipus, Filetatge
de bronze, Tintes y utilitatge
per les Arts Gràfiques

Carrer Agullers, 1, i Via Laietana, 4
Telèfon 15524 - Apartat 896
Direcció telegràfica: DANIBES
BARCELONA

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I
ADMINISTRATIU

Director
Carles Ossorio
personal tècnic-contables
Laietana-18-pral.B
Especialitat industrial i utilitat
Abonaments

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasis
úrica (mal de pedra), Bronquitis paren-
quimatoses, Nefritis crònica, es curarà
radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, v. SALMERÓN, 133

Subscriuiu-vos a MIRADOR

SETMANARI CATALA

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ se subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

de _____ de 19 _____

Signatura

Orange-Crush

Deliciosa bebida compuesta de puro jugo
de naranja.
El deleite de niños.
Ofrézcase a todas horas.
• Refrescante, sana y nutritiva.

Garantizada su pureza por
Orange-Crush S. A. E.
Aragón, 366. Tel. 53539

En establecimientos de expendio
sin servicio, a Ptas. 0'40
(Marca y botella registrada)